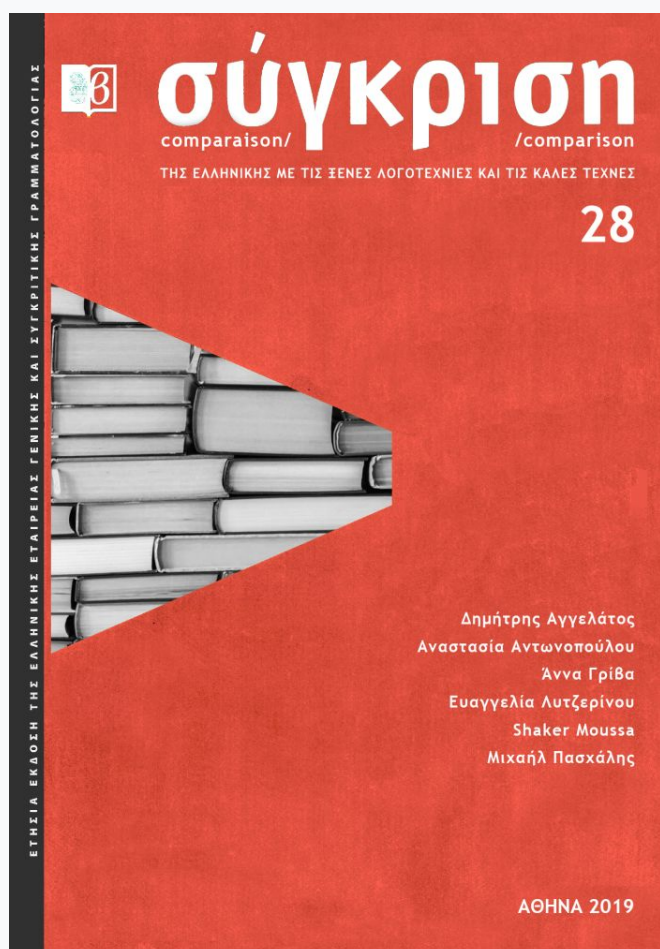

Σύγκριση

Τόμ. 28 (2019)

Σύγκριση

Greek Turkish Clash in the novels “The War between Ottomans and Greeks” of Nichola Elias and “The Story of Prisoner of War” of Stratis Doukas

Shaker Moussa

doi: [10.12681/comparison.23738](https://doi.org/10.12681/comparison.23738)

Copyright © 2020, Shaker Moussa Moussa

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Moussa, S. (2020). Greek Turkish Clash in the novels “The War between Ottomans and Greeks” of Nichola Elias and “The Story of Prisoner of War” of Stratis Doukas. *Σύγκριση*, 28, 39–73. <https://doi.org/10.12681/comparison.23738>

SHAKER MOUSSA
University of Al-Azhar

Greek Turkish Clash in the novels “The War between Ottomans and Greeks” of Nichola Elias and “The Story of Prisoner of War” of Stratis Doukas

Preface

The study of the other, according to Haidar Ibrahim, has always concentrated on the ethnically or racially or culturally different in a broader sense. Therefore, there is difference between what one calls *we* and *they*, in terms of thought or ideology or religion. So may it will be possible to exist common ground or a society that unites all its citizens.¹ The image of the other is always a common social image. It can be conceived as a factor that has the possibility to define the relation between *I* and *Other*.

Some novels were timid messages addressed to the West, in the hope that it would reconsider its relationship with the East and conversely.² Such kinds of novels are common and can be particularly found in the 19th and 20th C. Arabic and Greek literature. For example the two novels that are the subject of our present paper, with the title “Ḥarb Āl ʿUthmān wa al-Yunān (The war between Ottomans and Greeks)”³ and “Istoria enos Echmalwtou” “Ἱστορία ενός αιχμαλώτου (1929)” (The Story of Prisoner of War”).

Human consciousness is shaped and truly begins only in relationship to the other, who is the opposite and complementary at the same time to self as the experience of a child who does not distinguish between his body and the body of his mother in the first months of existence. This thing means that the conscious mind of the individual is deeply imprinted by the duality of *I* vs *Other*. The mental image of the impressions of the self is made up by individuals or groups about one person, or some people, or an issue. These impressions are formed by experiences, directly or indirectly, related to the emotions of individuals, or their beliefs, and attitudes. Regardless of the accuracy of the information, the image represents the reality of their respective owners and an honest look through it to their surroundings.⁴

This dual image is closely linked to ideas that were deposited over many centuries in the minds of individuals who can not often keep track of the beginning, or evolution, or their sources, which hinders the mind to recognize what is new, or distorted perception contrary to the appropriate.⁵

¹ Haidar Ibrahim Ali, “The Other’s Image: The Sociology of Difference”, in *Imagining the Arab Other: How Arabs and Not-Arabs View Each Other*, Edited by Tahir Labib, I. B. Tauris, London, 2008, p. 17.

² Mansour M. A. Dhabab, “Representations of the Western Other in Early Arabic Noveles (1900-1915), Dep. Of Arabic & Middle Eastern Studies, Univ. of Leeds, p. XII.

³ Publication time of the book is unknown. A digital copy of the book is available online: pdf فصول ثلاثية ذات تاريخ حربي غرامية تشخيصية اليونان مع عثمان آل حرب رواية كتاب تحميل (University of Toronto Library).

⁴ Ghassan al-Sayyed, “Surat al-Gharb fi al-Adab al-ʿArabi: Rwayiat (Fayyiah), li-Khayri al-Zahabi Numuzajan”, *Majalat Jameʿat Dimashq*, 3-4ed issue, 2008, p. 88. (pp. 87-106).

⁵ Ibid. p. 89.

Studying the image is targeted in knowing the mental depiction formed by man himself and other, so the image of the other is self-reflection. Whether it embodies a difference (compared to the other self) or similarity (the other is like oneself). By doing so, the image really culturally offers self with the other reaction of social, intellectual and spiritual life in all sincerity and spontaneity, especially as we see through literature which informs us about the other's concept and his legacy emotional and unconscious, as coexist on the other hand, illusions imagining for himself and for others, as many as study the others image fall into the abyss of self-expression and the other consecrated denied.⁶

For the recent years the concept of identity and otherness study, the human sciences, especially psychology, anthropology, ethnography, and sociology in increased interest in the identity and diversity seems to have played a role in globalization. The feeling that the world is "becoming a growing progress large and one", at the same time smaller social groups (immigrants, minority groups, women, colored populations etc.). With the concept of identity is more concerned in psychology as the process by which the "self" is constituted in relation to the "other", while the otherness more engaged in anthropology under study cultural differences between societies. But also the ways in which "the human communities define themselves in relation to their closest other". With the development of cultural studies in the late 20th century, the concept of otherness becomes widespread in academic texts.⁷

This is the *we* does not function to indicate only the speaker, but goes beyond that to suggest the logic that prevails and is in full force which boils own; it refers to the speaker *other*. The confidence of himself and his abilities, become a symbol of control, and perhaps this logic that governs the narrative vision. The epicenter from which the *self* in its dealing with the other, and directs the movement of the narrative, it does not stop at this point, but exceeds it. So the *other* has become a representative of modernity and progress, and technical as it embodies the strength, dominance and control.

The Greek vision and behavior towards the others, makes his character captive of the canal oppression and prevail. That vision is not an individual vision, or something that seeing only the narrator, but a vision governed by social and cultural conditions.⁸

We have the well-known story of prisoner of war of Stratis Doukas. One can say that it "is one of the most important literary accounts of the ordeal of those Greeks, who were unable to escape across in the Aegean to motherland Greece after the Greek-Turkish war of 1922. Acclaimed for its oral simplicity and captivating narrative qualities, it is the story of Nikolas Kozakoglou, an Anatolian Greek prisoner of war, who escaped the death by pretending to be a Muslim. His story is one of the survival, not heroism, hatred or revenge".⁹

⁶ Walid Kh. Ahmad, "Surat al-Akhar fī al-Turath al-ʿArabi", *Kitabat*, (17 March), p. 1. (pp. 1- 6).

⁷ Μαρία Θωμαΐδου, *Η Έννοια του Ξένου στα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου*, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 2010, p. 17.

⁸ Khaled Iasir & Ibrahim Kh. Al-Shalabi, "Al-Zāt wa al-Akhar fī al-Rewayyah al-Suryyah: Takris Mabḍʿaal-Quwah", *Majalat Derasāt fī al-Lughah al-ʿArabyah wa Adābaha*, issue 5th, (Autumn 2013), pp. 82- 83, pp. 79-154).

⁹ <http://www.greek-genocide.net/index.php/bibliography/books/229-a-prisoner-of-war-s-story-stratis-doukas>.

It was one of the historical novels that were written after the founding of the Greek state. In particular, there is the question of whether an objective view of an issue, such as revolution can be as close as possible to historical truth, without being influenced by each writer's personal concerns with the enemy. There is also the question of which period can be characterized, a period of the historical novel? The Greek historical novel begins its course immediately after the founding of the Greek state in 1830. The main feature of the books that are being written at this time is the lack of time, in terms of the issues being negotiated. In particular, the authors are inspired by the glorious period of the Greek Revolution of 1821 and the heroic exploits of the great warriors who contributed to the liberation of the mother land. We can mention for example the hero of the Greek revolution" by Stefanos Xenos.¹⁰

According to one version of the Modern Greek prose (from 1830-1930) follows the following recursive course: 1830-1880 historical and romantic novel, 1880-1900 ethnography and 1900-1930 urban ethnography. The Greek historical novel is the result of the romantic turn of the 19th century. It is noteworthy, that during the first post-revolutionary period, romanticism finds good ground in the area of poetry rather than in prose, where the resistances presented are strong. The historical novel has thus become another way of getting in touch with the past reality and immediate familiarity with it, fulfilling the need to learn, albeit in this way, the history of the unformed people who wanted to learn history in a pleasant and entertaining way.¹¹

For Arab literature where we find that some writers, especially the writers and the poets of the court to glorify the victories of the Ottoman leaders in face of the rebels in the Balkans, especially Greece. There are many works of literature, prose and poetry, especially poetry Mahmoud Samy al-Baroudy, Ahmad Muharram, Ahmad Shawqi and other poets and writers.

Historical Background

The concept of foreign *other* is considered as one of the edges of the dipole "upper" - "lower". This structure is found in varying degrees in other categories, but here it seems as a key element that determines the relationship with the stranger. It is a structure that plays with irony and rhetorical and that its characteristics are explained through the concepts of progress and power.

The texts can display more or less every sense, but always implicit other terms "upper" and "lower" are the two sides of the same currency.

In the novel entitled "The War between Ottomans and Greeks", Nichola Elias tried to describe the battle that happen (1897) in some details, talked about the military leaders and plans for confronting the enemy, as well as on preparations leading up to the battle.

Regardless of these problems, Greek politicians and public stuck to the dream of territorial enlargement, for the sake of liberating their compatriots abroad. The

¹⁰ Δήμητρα Κωνσταντίνου, *Το Ελληνικό Ιστορικό Μυθιστόρημα. Η Μικρασιατική Καταστροφή στην Γενιά του 30, στην Μεταπολεμική και στη Σύγχρονη Πεζογραφία*, αδημοσιεύτη διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, 2006, p. 5.

¹¹ Ibid, p., σ. 5.

“Megale Idea (Μεγάλη Ιδέα)” namely the idea of uniting the whole Greek community under one flag, was pursued by the modern Greek state right after its establishment, and this national dream proved to be the leading element within the domestic and foreign policy of Greece for decades.¹² We should also mention, that the Orthodoxy dogma plays an important role in all the Greek conflict for liberty. We can also speak about the “Megale Idea” in the Arabic literature, in the modern era, principally in the works that have as a main subject the Othman Empire. The writers thought that the sustenance of the “Islamic caliphate” will help directly the Islamic religion, and the unity of “Ummah” under the authority of the caliph.

In 1896-1898 both the two parts of the island of Crete, Muslim and the Christian inhabitants came to clash. This clash became a kind of vendetta rather than a conflict due to religious fanaticism.

The supporters of the union execution of reforms under auspices of the great powers, which were reinforcing the Ottoman Sovereignty over the island of Crete. We should refer that Muslims of the island were worried, because they were deprived from certain rights that they actually possessed.

It seems that the writer was biased, as this was the handsome that era, like other writers and poets, for the Ottoman Empire. Most of the writers have been supported by the Ottoman Empire, as the Great Poet Ahmad Chawqi, Ahmad Mu-harram and others, that they wrote about the war between the Turks and the Greeks.

A historical review leads us to the conclusion that literary and ethnocentrism is a history inherent in the history of the Greek state, since the creation of the literary rule meant for New-Greeks (Νεοέλληνες), the creation of homeland and ideny. From the 19th century, we observe that Greek literary production, mostly praises the heroic past of the Greeks. A kind of ethology was also cultivated during the period 1850-1930, which was mythologizing and charging at the same time the feelings of the Greek people, thus preparing the ground for the great ideology. After the destruction of Asia Minor and the definitive cancellation of the expansionist vision, Trianta's generation (γενιά του '30) systematically cultivates the notion of authenticity of the nation on the historical front with the realistic narratives - testimonies in the form of memoirs, autobiographies or calendars (hmerologion) that are filled with records of the experiences of war and refugees.¹³

It's worth mention that Doukas belongs to the most important representatives of the *Trianta* generation, while at the same time he expressed himself in a form of autobiographical speech directly affecting the reflection of the narrative processing of an experienced experience.¹⁴

The Asia Minor Catastrophe was one of the most important events of Modern Greek history, and influenced the course of society and the state in modern times. The tragedy of 1922 marked the end of the Greek presence on the Asia Minor land and was one of the most important factors in the creation of the Modern Greek state. A whole period, determined by the dominance of the Great Idea (Μεγάλη

¹² Mehmet Uğur Ekinci, “The Origins of the 1897 Ottoman-Greek War a Diplomatic History”, unpublished Master, the Dep. of History, Bilkent Univ. Ankara, July, 2006, p. 7.

¹³ Vasiliki Kaisidou, «Αναζητώντας την Ελληνικότητα: Ιστορία ενός Αιχμαλώτου και η Εθνική Αφήγηση», <https://www.academia.edu/8952932/> University of Oxford, p. 3.

¹⁴ Ελένη Κορμά, *Ιστορία, μνήμη και ταυτότητα των προσφύγων*, Institutional Respository-Library and Information Centre, University of Thessaly, Βόλος, 2003, p. 9.

Ιδέα) in all areas of the nation's life, ends in the most dramatic way and the intended integration is unexpectedly realized by the folding of Hellenism on the Greek frontier.¹⁵

The Greek and Turkish Characters of both works

The character is the important mean of the writer, to express his sense of reality, which is "the cornerstone of the novelist in the detection of the forces that move the reality around us, and the dynamics of life and its interactions. Character is one of the main components of the novel, and without character, the novel can't exist, so some critics present the novel by saying: "Novel is a character".¹⁶ The researcher Sabrinah Zababjah notes in her master research with the title: "The structure of character in the Algerian novel: Nation from Glass", that: "The character can play an important and fundamental role in the construction of the novel, as it is the center of ideas and the sphere of meanings around, which events take place through their movements, and the relationships between them. She also refers that character is just the chess stones used by the writer in his intellectual-artistic game, and it can't move or breathe without his control. He is the one who drew its moral law and dictates to it, to act within its own content for error and right."¹⁷

Every character has different whims, doctrine, different ideology and culture, and these characters live in an integrated world, where the writer is to put each character in the right place.

We may find the character of the Greek hero in the work of Stratis Dukas more tolerant of the Greek character presented by the Arab writer Nichola Elias, as we can note in the character of Yannis (or Yanni as it has written in the Arabic novel *But what characterizes the two characters is the preservation of religious and national identity?* The difference between them seems to be in interacting with the other, as well as with the war that conditions may have imposed on both. Yannis insists on joining the Greek army, to defend his homeland and carry out his duty to preserve the Greek nation and confront Turkish aggression. It stems from his national and religious faith, which led him to cruelty, especially with regard to his daughter Lambi, who wanted to marry Lind, German nationality and volunteer in the Ottoman army.

Yannis presents the national interest to the narrow individual interest. He argues that bargaining with Lind to abandon the Ottoman army in return for marrying his daughter is the best solution. This may be reminiscent of Agamemnon's attitude to his daughter, we mean the concept of sacrifice to save the Great Idea (the Greek Nation), but although there are some differences in both of the two stories. Yannis joins the Greek army and fights the Ottoman enemy, to be captured and then Lind saved him from murder, begging the Ottoman officer to leave this prisoner to determine his fate. The character of the Greek prisoner, the hero of the work of Stratis Dukas, is a conscious figure. Perhaps the hero who experienced the

¹⁵ Ibid, p. 23.

¹⁶ Sabrina Zababjah, "Beniyat al-Shakhsyyiah fi al-Riwayiah al-Jaza'iryyiah "Wāṭan min Zujaj" li-Yasminah Ṣālih Unmuzajan", Muzakirah li-Nayl Shahadit al-Majistir fi al-Adab al-Arabi, Kullyyyiat al-Adāb, Jami'at Abdulrahman Mirah Bijayiah, (2014-2015), p. 5.

¹⁷ Ibid, pp. 5-6.

humiliation of falling into captivity, realized that it was difficult to generalize the judgment to all the Turks as a barbaric people doing cruel acts, and especially the circumstances of war they have experienced, especially in areas of conflict. This is somewhat different from the Arab writer, who often resorts to the generalization in his judgment, when he used the "Greek nation".

The work of Stratis Dukas, is one of the most important works facing the war, and narrates the suffering resulting from the grumbling, the injustice, displacement and suffering. This is shown by the writer's words by the hero of his work and his companions, who were moving between cities in order to reach the goal of returning home, and to get rid of this disastrous war. This is also reflected in the work of Nichola Elias, through the conversations of some Greek soldiers who see that this war has brought them nothing but destruction and what all they want is, to return home and to leave the horrors of this war and live in peace.

In his novel Nichola Elias tried to describe the battle in some details and the conflict between the two sides.

The story refers to the existence of contradictory state: a state of war and the state of love and both are competing in the scene. "Lind", a German soldier in the Ottoman army, falls in love with "Lambi" a Greek girl. Her father "Giannis" wants to go and leads a squad of the Greek army in order to confront the Ottoman forces. The courage of the soldier "Lind" has made him bear all the temptations and the pressure that act out by the girl's father:

Lind: "Listen after, which I met with your father-maintained he told me that he would travel to lead a squad of Greece and asked me to quit of the Ottoman army, and not to fight against the Greek army. But I refused that, and I preferred to die than I do what he asked me to do. I told him that even if I am German, and working for the Ottoman army, and I am free to leave the service now and at any time, but this will be considered a cowardice from my side and weakness of my heart, if I leave the army in such hard time and anguish. If I do that I will be a traitor and perpetrator of scandal and shame, so such sin I will never do even I will lose my life".

However, the girl in love was so aware of it and sees that he is acting the right thing, as opposed to what it is for his father who had just looked at the all situation from a national part or rather in terms of "enemy and ally".

The war, which is considered an important element of Arabic literature, which formed the image of this literary work in which the writer depicts the Greek warriors and peaceful. It is clear that the writer here refers to the war waged by Greece with the Ottoman states. The writer tries to religious element in the novel, it appears especially on the lips of the tastiest Greek side that seems so proud for his Christianity, and fighting other Muslims on the religious identity,

Smolniski: If we will move to the Strait of Mellonh, to the plan that called Asunh, after what we will do with our swords, and kill thousands of them. We are the nation of rum, we help the oppressed, and we are the nation of Greece, we are so fair to humiliated, and we do not use any kind of slander.

We are a nation with compassion, we are the bosses of grace, we raise against injustice. So preach the Cretans, our Christian brothers, as soon put an end their sorrow,

People of Crete, now you got hurt from the Turks injustice,

But, for sure, we will save you from such injustice by our sharp swords.

Smolnsiki: Hurry my God give he salvation of our brother Cretans.

Manos: They will saved Smolniski at the earliest while, will combine to property or Creed, and we will raise our flag there. Not hoping that Mavromechales?

Mavro: this is certain O bravest knights.

It seems, reading the work, that the writer was aware of the situation of Greece and Greeks, as well as historical figures that played an important role in the course of events. This is because the names that cited in the work were fact character, such as the commander Constantine Smolniski. There is something more that demonstrates the knowledge of Greek culture, when the writer mentioned that anthem, which corresponded to a large extent the Greek national anthems.

Manos: Let us sing the war's anthem.

All: O ottoman army, you are very slow

Hurry up and [come] quickly.

And fulfilled

O! Turks come, o! Turks! Shame on you!

Hurry, hurry up, hurry, hurry up!

You are late,

Our patience carried out, so what happen to you?

Hurry, hurry up, hurry, hurry up!

Shows through the novel, which has taken the lyrical character that the writer had hired them as Greek as is evident from the chorus, which speaks of the fighting and its causes, has appeared divided about the fighters. Some of whom, whenever, believe that the nation of Greece has a right in this fight and some others believe that the Ottomans have to fight those snooty Greeks and put an end to their arrogance.

F. Greece is avarice and they are seeking the impossible.

B: the consequences will be severe and painful for them.

A: No, O wise! They are men in the war.

N: Do they have ammunition and men to help them extended in this field.

A: Lord of pitying them right.

P: No. My heart feels pain for them.

B: they do not even deserve chiming because long assault.

A: But are assaulted

T: But they are assaulted and they are following with their ring false hopes.

The character of Lambi, Yannis's daughter, appears as a lover of the German officer in the Ottoman army. She looks like a weak figure that has nothing. She can't give up her love for Lind, who decided to join the Ottoman army and fight against the Greek army. But also she could not violate the order of her father, who placed a condition on her lover not to fight in the ranks of the Ottoman army. Remains confused between the desire of both, since her father used her as a means of pressure for Lind, who refused and decided to maintain his military honor and join the ranks of the fighters. During the work she appeared on another way, when she decided to go out to find her father near the fighting zones, despising the danger, and has gone through a lot of difficulties until she reached to her father and her lover at the end of the work to make the joy of their safety.

One can observe the action of chorus "χορός" as they try to imagine the scene of defeat the Greeks and how Turks pursued to eradicate and eliminate them. In this war, which erupted in 1897 and also known as (the thirtieth day war), the Greeks tried to occupy the island of Crete to the Greek State. This action prompted the Ottomans to declare war on the Greek state, especially after attacks carried out by the Greeks against the Muslims that were a part of the island's population. The National Assembly "Εθνική Εταιρεία" played on kindling spark war by spreading the spirit of hatred between the two poles of the island of Muslims and Christians.

The writer tries to show the case of a flaming war between the two parties and the strength and audacity of the Ottoman party. He added many sentences on the lips of the Greeks themselves. As it appears from those words of one of the soldiers, "God of this ill-fated war! O God helps in the serious consequences! It was not our war! Why we got ourselves in this anguish, it is impossible for us to resist the Ottomans, those who flew prominence in everywhere".

The writer is trying to show always the case of weakness and sagging that ascend the Greeks.

The writer is trying to point to the defeat of Greece and track Turk soldiers Greeks fleeing through the choir,

C 2: Help us, O Lord and stop Turks kill us all.

C 1: Submit them everywhere.

C 2: Woe to us Woe to us, we have lost more than half of us.

C 1: Kill them slay them, and on the dirt throw them down.

C 2: Disappear for only the enemy's army expelled.

C 1: Captured them, captured them with ropes tied them humiliation.

It demonstrates the Ottoman army's power, despite attempts by many Western countries, the major powers, to weaken the Ottoman Empire and provoke internal unrest. However, the Ottoman military force retains the prestige and its ability to impose its control.

Here we can say that the writer, in general, tries to demonstrate the Greek character in a state of weakness in most cases, such as remorse for the war against the Ottoman Empire, or even shown in the case of the vile and inferiority as it is noted in the case of one personal guard at work. We can see same thing with the Greek girl Lambi, who have migrated from Larissa because of the state of war, in order to be met by her father. However, the guard was thinking of her from a sexual side, taking advantage of the existing state of war and there was no one to help her.

All what was the girl thinking about, the moment that she was willingly eager to see her father, is that "How can you leave the place that you are watching?" The girl wanted to know how the guard will leave the place of custody to take her to her father. The idler guard, who filled the case of a desire to exploit the girl in order to gain from her what he likes.

The guard doesn't care about watching, just he is thinking about "how he can catch this Precious booty".

According to Doukas, in 1928 while he was in an area of Aikaterine, he heard Kozakoglou telling his experiences, and as a stenographer, he kept faithful notes, according to which he synthesized his lecture dictating to his cousin. However, this credibility is controlled, since in reality his hero friend Nicolas survives, while Doukas, for narrative purposes chooses to die.

Helene Korma considers that for understanding the texts it is necessary to study them based on a context of contexts related to intentions, motives, society, culture, body texts and their structure. Thus, we relate, for example, to the relationship between the author's intentions and the text, since it is not only possible that the intention or intentions of the author are not specific or even radically ambiguous, since the author may discover his intentions during the writing or as he speaks of it.¹⁸

A prolific and lively style recounts the hardships, the suffering, the physical and moral discomfort of the protagonist, and his mental vigor is revealed, in the endeavor to survive, is forced to impersonate the Turk, and for a long time working in a small Asian building. He eventually manages to escape and be saved. The incident, of course, writer confesses that he was informed by a refugee, a village in Pieria, so narration ends with his name real protagonist and narrator, Nikola Kozakoglou.¹⁹

The substantive, however, according to Alexandros D. Bazoukes, questioning of his stereotypical depiction Turkish as a barbarian and warrior persecutor, when Nicolas decides to impersonate the Turk: although he himself as Bechetchet, by bidding in patriotism, he boasted for his accomplishments against the "Giulianes" (p. 37), none of the good Turks and the other Turks, who offer well-intentioned hospitality and advice (pp. 33-39), does not seem to have participated actively in the Kemal army and the persecution of the Greeks. Even Nicholas / Bechetchet's boss, Hadjimemetis, may, of course, keep fasting in order to fulfill his vow to flee of the Greeks (p. 40), from nowhere, however, it does not seem to have any personal involvement in the war; it also has the superiority to admit that Greeks were more productive in their work than their own peers (p. 42). Or his behavior is, of course, flawless and he himself is a model of honesty, generosity and courtesy. He is an employer who knows how to recognize and reward the loyalty and devotion of his member (pp. 42-50). Its climax of the appreciation nourishing in his face is the prospect of "twinning" through the proposed marriage with his niece (p. 50).²⁰

¹⁸ Ελένη Κορμά, pp. 7-8.

¹⁹ Δήμητρα Κωνσταντίνου. *Το Ελληνικό Ιστορικό Μυθιστόρημα. Η Μικρασιατική Καταστροφή στην Γενιά του 30, στην Μεταπολεμική και στη Σύγχρονη Πεζογραφία*, ibid, p. 39.

²⁰ Αλέξανδρος Δ. Μπαζούκης, «Η Ιστορία ενός αιχμαλώτου του Στρατή Δούκα: από την ιστορία στο μύθο, από την κυριολεξία στην μεταφορά, από την πόλωση στη συμφιλίωση», http://archeia.moec.gov.cy/sm/298/istoria_aichmalotou.pdf, p. 8.

With this romantic character, who charms his readers with his narrative, rich in popular narrative techniques, the reader reaches the limits of personal and national identity, these being or becoming the issue of historical circumstances. The favorable reception of the work, both for its literary qualities and for its theme, proves that the public, far from excluding, despising or judging him as a traitor. He was extremely interested in its unique experience. The reader follows with great curiosity all the stages of the novelistic hero to know the adversary better, to improve perceiving his faults and his qualities. Although the hero tries not to reveal his Greek character, we find that it is not exaggerated in this matter, but always tries to be objective. In a word, the public is helped to free itself from the prejudices of national stereotypes, formed or imagined, by the simple fact that the romantic hero lives a double identity or pretends to present a double personality, completely different from the true one.²¹

The religion and the clash

It can be said that since ancient times, war has played an important role in the Arab literary production, because the Arab environment before Islam, as well as the Islamic period of Islamic conquests through the different ages until the Ottoman era. It is clear that this image is result of reality, neither in the Arab literature nor in its Greek counterpart. Both literatures are based on a literary legacy in which war has played a major role.

Hence, the war has left clear traces on Arab thought and culture. This has become clear through the vocabulary used. This means that literature is linked to the prevailing social, political and religious situation. Therefore, the linguistic heritage of the Arabs is based on the imagination, in its motto, which is derived from the nature of the society affected by the war, which played a role in shaping the literary image.²²

We find that the Arab writer, despite his "Christian religious background", but his bias to the Ottoman state is very clear, it is seen as the state to which he belongs, and did not deny it and was not overcome by the religious tendency to take over the Greeks or even showing the Ottomans as barbaric and inappropriate. Indeed, the writer has often shown the Greeks as a group of rogue hooligans seeking to confront the Ottoman Empire. The Greek army's commanders were in panic and blamed each other, even the soldiers during the preparation for war and even during the incursion. This was not happening at all with the Ottoman army, but rather to show the Ottoman army as a great force led by a group of leaders who had experience of war and its strategy. This great army which marched out to defend the right and respond to the Greek aggressor.

On the basis of the problematic conflict between the East and West and the implications of this on peoples and societies, every civilized stature sought to prove itself and to assert its control over the other. Thus, the meta-religion and religion formed the foundation of a civilized view based on material gains intellectual and

²¹ Georges Fréris, «Altérité et identité nationales: utopie et réalité. Le cas d' *Histoire d'un prisonnier de Stratiw Doukas*», http://www.rilune.org/images/mono1/11_Freris.pdf, p. 104.

²² Ḥamad al-Nēl M. A. Ibrahim, "Athar al-Ḥarb fī Tashkēl al-Ṣurah al-Adabyyiah", periodical Um al-Qura lil-ʿUlum al-Sharʿiyyiah wa al-Lugha al-ʿArabyyiah wa Adabaha, vol. 19, (31 Ramadan, 1425), p. 633. (pp. 631-670).

evolutionary dimensions, and the problem of differences between the two shores.²³

Mary Maristella Wanger, noted that "The connection between religion and literature is often seen in prose forms essays, biographies, travel and historical writings, even in fiction. Although religion may not be ever mentioned directly in prose literature, there is present an undercurrent which has its source in the writer's religion. That it should be present in the essay is quite obvious; but its presence may not, at first thought, be as evident in the other forms. A second thought, however, will reveal that the incidents included, the characters described, and the interpretation given to them will be dependent upon the author".²⁴

In 1897, there was a revolutionary uproar in Crete against the ruling Turks. Public opinion in Greece revolts in favor of the Cretans and the "National Company (Εθνική Εταιρεία)" pushes the government of *Diligiannis* to take action. The latter sends a military unit to Crete. Same time, organized anti-raids, rebellions against the Turks in *Epirus* and *Macedonia*. Artillery unit in *Epirus*. War declaration Turkey reacts and demands the withdrawal of Greek forces from Crete, threatening with war. The Greek government, though unprepared for such a possibility, picks up the glove. Turkey declares the war on April 5, 1897. The crowds in Athens drive the Greek soldiers, wishing "to Constantinople". Unfortunately, the outcome of the war was such that the Turks would soon hope that they would not go to Athens at least. The Ottoman army and the war compensations, organized by German officers, broke at the beginning of the Greek defense in Thessaly, in the region of *Meluna*, and captured *Tyrnavos* and *Larissa* without encountering resistance. In the days that followed, the Turks continued their advance, and after the battle in *Veles-tino* they captured Volos (April 26th), *Domokos* (May 5th) and arrived on the verge of *Lamia*, where the Tsar's intervention stopped. The "Great Idea" was turned into a great shame for the country. Disgrace military, diplomatic and economic. Greece was called upon to pay a war compensation to Turkey for disasters that caused its troops on the first day of the war when they crossed the Greek-Turkish border for a few hours. If we think that the only thing the Greek soldiers had to do was to destroy some huts. Then, the Turkish government justified this amount because it had incurred costs in order to mobilize its army against Greece. The High Gate, in fact, demanded immediate payment of compensation. Greece was already bankrupt since 1893 and Charilaos Trikoupi's last prime minister. At that time, it was partially controlled by its foreign creditors, but it was formal and without the possibility of substantial intervention in Greek public finances. But now things are shaken! Alexandros Zaimis. The new government, Alexandros Zaimis, was forced to negotiate with the creditors of Greece for additional borrowing.²⁵

We find that the two writers followed the things, and they gave voice to the characters of their works, where they made each character speak and express itself, even if the writers are the pronunciation of the characters. This appears when

²³ Abdullah Augharb, "Al-Zāt wa al-Ākhar al-Gharbi fi riwayiatay "al-Ghurbah" wa "al-Yatīm" li Abdullah al-Arwy, unpublished master, Faculty of Arts and Languages, Abu Bakr Bilqayied Univ., Algeria, 2011- 2012, p. D.

²⁴ M. Maristella Wagner, "The Religious Element in the Poetry of Matthew Arnold in Relation to the Victorian Era", unpublished master, Loyola University Chicago, Loyola commons, (Jan. 1949), p. 2.

²⁵ Νίκος Γιαννόπουλος, «1897 ο ατυχής πόλεμος με τη Τουρκία και οι συγκλονιστικές συμπτώσεις με το σήμερα», <https://www.militaire.gr/1897>.

it comes to comparison between the Ottomans and Greeks, or between Greeks *Γιουνάνηδες* and Turks. This had made them champions of the Ottoman Empire and, shows the Greek side in the image of the aggressor who has no knowledge or experience of war. In addition to the ethics of the soldiers, we have the case in the work of Nichola of the Greek guard, who are attacking the honor of a Greek woman, in time of war rather than protecting it.

He speaks of a defeatist spirit of surrender, lacking any hope of resistance, but not of victory.

“For God, all this disastrous war, and for all its terrible consequences, what was the reason for us and for this war to inflict ourselves in this agony? Why we resist against the Ottomans, and we have very small number of men, and heroes? All of us do not reach their flock, or a third of them, their army compose of seventy thousand, and our army can not reach the half of this number, most of the ignorant volunteers, and the foolish revolutionaries. They called us to possess, and the pretext of the consequences are dire and sinister as we have lost many places and sites”.²⁶

“We lost Matti, Lamia, Waffen, Rafini, Damasi, Gertz, Valle, Turnovo, and Larissa, which we evacuated without war or fighting, until we lost Farsalo and Filastino, and then we retreated from Volo. This is not Zarqus and the villages and the country. Al-Batah and Al-Tawhid. Now we are two camps in Domoko near the peaks of Lutris, and the Turks are expected to attack us on Thursday”.²⁷

This indicates that the writer has given the guard a voice, about what is going on in himself, and it is clear through what the guard says and through his defeatist spirit, which perhaps wanted to be expressed by the author. He wanted to pass the idea of the greatness of the Ottoman Empire in a clear way.

Here we find the writer uses the religious element in the novel and confirms it as one of the main elements in the fighting,

"Tell our Christian brothers Cretans, that soon we will put an end to their suffering.
People of Crete, you are suffering
From the injustice of the Turks of our time
But sure we will save you

Using our swords against the tyrannous

We also note what Smolnski said, “God make the salvation of our Cretans to be so quickly” (p. 31).

It is imperative that a particular point of comparison be identified, particularly when it comes to different literary expressions of two more works,²⁸ but in this case the conflict concerns the work of Nikola Ilias and Stratis Doukas.

The conflicts and different demands of this period, have prompted such national orientations and choices, and this is done under the connotation of the concept of the Great Idea *Μεγάλη Ιδέα* of the two sides, first one is clearly religious and political, and this is the Ottoman, and the second is ethnical and religious we

²⁶ Nichola Elias, *Ḥarb Āl ‘Uthmān wa al-Yunān*, *μυθιστόρημα*, Κάιρο, χχ, p. 37.

²⁷ Ibid, p. 38.

²⁸ Μαρία Γιακουμάτου, *Επίδραση του Βυζαντινού Αγιογραφικού Θέματος των τεσσαρακόντα Μαρτύρων στην Ιστορία Ενός Αιχμαλώτου του Σ. Δούκα*, Φιλοσοφική Σχολή, ΕΚΠΑ, Αθήνα, 2014, pp. 13-14.

mean the Greek. We consider it useful to say that the destruction of Asia Minor needed to come up with a sort of psychological compensation, with the aim of building a nation that was embarrassed and humiliated. The national claims made by peoples of that time because of conflicting policies. They made it imperative to prove the Greek identity. This had to use the ideology of Greek-Christianity to support the assumption of the indissoluble political continuity. In these socio-political conditions of the interwar period *Μεσοπόλεμος*, the artistic stream of aesthetics of nationality is included, with various references to the literary texts, which gave great importance to the return to the roots. This literary stream affected Stratis Doukas.²⁹

The work "A Prisoner of War's Story" is considered to be one of the most important works of the writer Stratis Doukas, where he describes in a detailed way what he touched in reality, from the descriptions, Stratis Doukas seems to have learned about this soulful story of the prisoner of war Nicholas Kazakoglou. The author narrates the story of the Asia Minor refugee along with other captured Greeks and their painful and torturous journey, from Smyrna (Izmir) to Magnesia to arrive later in Ahmetli.³⁰

We have been very busy getting to the public road. there again, we were hanging around, a bunch of bulls, old people, between sixty-and eighty years old, with old knives were waiting for us, and got close to us. Shouting to the captain:

-Let us do what we want!

And the captain told them "no," laughing.
And we clamour:

- Captain, we're hanging on you.

This "laughing" suggests a kind of indifference to the lives of the prisoners and the importance of the situation, although the officer has worked to preserve the lives of the prisoners, who are in a state of terror, because of the threat that lurks them and threatens their lives.

The writer portrays another case of cruelty to which the prisoners were subject, and the writer attempts to evoke the reader's sympathy, when the matter is portrayed as a humanitarian case,

- Hodja, for God's sake give us to drink, we are thirsty, water!

Seems that he enjoyed our plight, he said:

- That's it, I want to see you like that till your end, creeping like snakes.
Then he left.

He left and another one came in the car, and we were shouting again:

- For God's sake give us to drink, some water, we cannot bear it!

²⁹ Ibid, p. 43.

³⁰ Ibid, p. 15.

When he had seen enough, he said:

- I enjoyed it.³¹

Stratis Doukas, as he himself has pointed out, depended on the oral narration, to write this literary work. All the evidences point and confirm this assertion. But we can see that Nichola Elias has made his characters to speak in a way that he has drawn to them. He has also finished his work in the same way, when the peace finally has been made, but this thing happened after the defeat of Greece, the army fled and surrendered from the rest.

The hero of Doukas hiding with a companion in a cave, until the day they decide, to separate and disguise themselves as Turks, to reach the sea and from there to go to Greece. From the moment the prisoner disguises himself, that is to say, that he agrees to behave in Turkish, in his native region. Hiding or renouncing his identity of Christian Greek, his access to freedom becomes easier, although this time is dominated by fear, the great fear of to be recognized and executed. Now, a great Turkish landlord, very hostile to the Greeks hunted and left Asia Minor, hires him, esteems his work and even wants to marry him with his daughter. The Greek, living incessantly with the fear of being discovered and dying, as was the case of his companion escaping from soldiers, assumes his two identities, his own - that of his ancestors, never renounced - and that of his enemies, to which he becomes accustomed. Thus getting to know himself better and to also know the other better, not by means of testimonies of others, nor by created stereotypes, but by his own observations.

The romantic hero of Stratis Doukas, realizes that living according to the behavior and habits of the Other, is not something terrible, nor does it require any particular aptitude. It is also aware that difference with the other (language and religion). They are not obstacles to understand that resemblances to the other (that is to say respect for the same human values) are more important than what separates them. The reader can clearly notice this, through the behavior of the hero and his attempt to embody the Turkish character and coexist with them in this case. The writer showed - through the hero of his work - respect for the other different to him in the doctrine, did not generalize the rule on everyone, and did not turn the other just a stereotype of hostility with different doctrine and nationality.³²

The conclusions

It can be said that the destruction of Asia Minor appeared strongly in Greek literature, especially in the works of the generation of the 1930s, who lived through this period, and saw the suffering experience the Greek emigrants passed, coming from Asia Minor and the narrated stories of their suffering.

The reading of Doukas' work leads to the conclusion that the Christian faith and ideology of the author appears in the work.

³¹ Ibid, p. 15.

³² Georges Fréris, «Altérité et identité nationales: utopie et réalité. Le cas d' *Histoire d'un prisonnier de Stratiw Doukas*», *ibid*, p. 104.

In spite of the negative spirit that dominates the work, especially at the beginning, we find that this negative spirit is phasing out gradually, thanks to the good deeds of the enemy. This happens because of the good behavior of the Turks enemies.

The sense of war and the barbarity of other, one can observe it from the beginning of the work. The writer attempts to emphasize the state of violence and risk that he has been subject to, and how the enemy has been trying to kill them. But it seems that the conflict, as portrayed by the writer, depends not only on the soldiers, but also the common people. We can note that, over their attempts to kill all the remaining Greeks, which made them chasing people trying to flee their lives.

In a great part of the Modern Greek literary production, we are of the opinion that religious elements are included. Regardless of how they attempted to interpret this problem, those at times and to express opinions on the true Christian inspiration of Modern Greek writers and whether rationality and materialism of the 19th century influenced the directions and content of Modern Greek literature. It is almost certain that, mainly from Christianity and from other religions, Modern Greek writers have introduced and included various elements in their texts. There is no literary in the Modern Greek literature who did not use the religious element, and this is not only for the Greeks, but it is common element between the literary of all religions.³³

Even the six-girls of chorus, which used by Nichola Elias, supports the Ottoman army, against the arrogant Greek enemy, even though he had made one of them as a defender of the Greek army. She tried to focalize that the Greeks had a right to defend themselves, and the God will take their side to face the Ottoman army's injustice.

One can easily can characterize the work of Doukas as a peace and deep anti-war. The story of a captive is facing war not in its epic, heroic dimension, but as the principal responsible for the loss of thousands of people and the humiliation of human dignity.

At the same time, it reveals something deeper and more essential to the worldwide fellow intent, which, moreover, writes on the frontline: "It is devoted to the common torture of the peoples." Characteristic is the fact that while the style of the text is not distinguishable for the detailed description of the situations, the friendship that develops between Nikos and his Turkish boss is the only fact that covers much of the work of Doukas.

There are other scenes that show that there are Turks who are not impregnated with hatred. The climax, of course, is the case of the Turks, who proves that they are not really people, but that was obviously due to propaganda. The narrator of course does not make any kind of political analysis, trying to identify the causes that led to the destruction of the Asia Minor and to the distortion of the peoples during the war. It simply lists the events of the captor's traveler and the consequences of dissolving the friendship of the two peoples.

For Nicola Elias we find something different. It mentions a number of reasons made the Ottomans turn to the Greek war, including that Greece coveted control of Ottoman territory, as well as seeking a revolution to free themselves from the

³³ Πέτρος Κ. Βλαχάκος, *Το Θρησκευτικό Στοιχείο στα Κείμενα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου*, Διπλωματική εργασία, Τμήμα Θεολογίας, Θεολογική Σχολή, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη, 2017, pp. 13-14.

Ottoman control, in addition to what happened in the island of Crete of killing Muslims there.

In this context, according to Alexandros Bazoukes, its representation is of particular importance man in war, his behavior and his psyche, the impact of external events on inner life, and the image of the other –in this case the predominant enemy for the Greek, the Turks– that threatens the very existence, the physical, his spiritual and national status. In other way, someone can ask: how much of a military experience is the catalyst for shaping the personality and the individual, national, social identity of the literary subject? Whether the literary processing of such a grim question, in the aftermath of the test, contributes to the consolidation and strengthening of a stereotypical perception of the another –according to perhaps, and with collective representations and expectations– or, on the contrary, its deconstruction and dispossession? If this depiction of the extent to which the writers choose to give their works?³⁴

³⁴ Αλέξανδρος Δ. Μπαζούκης, «Η Ιστορία ενός αιχμαλώτου του Στρατή Δούκα: από την ιστορία στο μύθο, από την κυριολεξία στην μεταφορά, από την πόλωση στη συμφιλίωση», *ibid.* p. 3.

Νικόλα Ηλιάς

Γενικός Γραμματέας του περιοδικού αλ-Τουράθ

Ο Πόλεμος μεταξύ Οθωμανών και Ελλήνων

Μυθιστόρημα ερωτικό, πολεμικό και ιστορικό

Μετάφραση: **Shaker Moussa**

Τομέας Νεοελληνικής Φιλολογίας

Σχολή Γλωσσών & Μετάφρασης

Πανεπιστήμιο αλ-Αζχαρ – Κάιρο, Αίγυπτος

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η Λάμπη [κόρη του Γιάννη].

Ο Λεντ [γερμανός αξιωματικός στον οθωμανικό στρατό].

Ο Γιάννης [ένας Έλληνας που ζει στην Κωνσταντινούπολη και κατά τη διάρκεια του πολέμου υπηρέτησε με τον ελληνικό στρατό].

Ο Άντχαμ πασάς [γενικός αρχηγός του οθωμανικού στρατού].

Ο Νάσατ πασάς [αρχηγός].

Ο Μαμντούχ πασάς [αρχηγός].

Ο Χάκκι πασάς [αρχηγός].

Ο Χάμντι πασάς [αρχηγός].

Ο Ναέμ πασάς [αρχηγός].

Ο Ρούσντι πασάς [αρχηγός].

Ο Χάϊντα πασάς [αρχηγός].

Ο Μάνος Σαμολινίσκη [γενικός αρχηγός του ελληνικού στρατού].

Ο Μαστραμπάς Μαυρομιχάλης [αρχηγός στον ελληνικό στρατό].

Αξιωματικός [ένας αξιωματικός του οθωμανικού στρατού].

Φύλακας [υπαξιωματικός στον ελληνικό στρατό].

P. A. Φ. Π. N. T [έξι όμορφα κορίτσια].

Ο πρώτος χορός [του οθωμανικού στρατού].

Ο δεύτερος χορός [του ελληνικού στρατού].

ΠΡΩΤΗ ΠΡΑΞΗ

ΠΡΩΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Στην οικία του αρχηγού Γιάννη. Η Λάμπη και ο Λεντ]

Λάμπη: Μεγάλο έρωτα έχω γι' αυτόν. Το ίδιο μεγάλη είναι και η νοσταλγία μου. Γιατί άραγε ο αγαπημένος μου απουσιάζει; Μήπως για να με κάνει περισσότερο δυστυχισμένη; Έλιωσε η καρδιά μου από την αναμονή. Δεν έχω πια υπομονή. Για όνομα το θεού, γιατί αυτή η εξαφάνιση; Είμαι συγχυσμένη. Μου υποσχέθηκε ότι θα έρθει το πρωί. Τι έγινε, θεέ μου; Να τος εμφανίστηκε, να χαίρεσαι, ω καρδιά μου.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΚΗΝΗ

Λεντ: Χαιρετίσματα σ' αυτήν που τα ερωτευμένα μου μέλη την νοσταλγούν, όπως ένας εγκαταλειμμένος ερωτευμένος. Ω ωραία μου ευχή, ο καιρός μας έφερε πιο κοντά. Γι' αυτό να είσαι αυτή που θέλεις, όταν επιτρέπεις και όταν απαγορεύεις. Σήμερα σου στέλνω πολλά χαιρετίσματα ευωδιασμένα, ω εσύ που ανατέλλεις σαν πανσέληνος.

Λάμπη: Καλοσύνη σου καλέ και έμπιστε άνθρωπε. Εσύ γνωρίζεις περισσότερο τι σημαίνει πλατωνικός έρωτας.

Λεντ: Πώς αγάπη μου να χαρώ την απομάκρυνση; Εσύ είσαι η μοναδική μου χαρά σ' αυτό τον έρωτα. Η απουσία μου ήταν μόνο για μια σημαντική υπόθεση.

Λάμπη: Ω συμφορά μου, τι έγινε; Για όνομα του Αλλάχ, πες μου γρήγορα, τι έγινε;

Λεντ: Άκου, καλή μου αγάπη, δεν σου είναι άγνωστη η κατάντια της πολιτικής κατάστασης μεταξύ της Τουρκίας και του Ελληνικού Βασιλείου, πράγμα που οδήγησε στη διακοπή των διπλωματικών σχέσεων και στην κήρυξη πολέμου. Ο αρχηγός του στρατού μας θα είναι ο τολμηρός αρχηγός, ο Άντχαμ πασάς.

Λάμπη: Ναι το γνωρίζω αυτό, Λέντ...

Λεντ: Άκου όμως τι έγινε εν συνεχεία. Συναντήθηκα με τον αξιοσέβαστο πατέρα σου ο οποίος μου είπε ότι θα ταξιδέψει για να αναλάβει την αρχηγία μιας ελληνικής φάλαγγας και μου ζήτησε να αποσυρθώ από τον οθωμανικό στρατό για να μην πολεμήσω τον ελληνικό στρατό. Αρνήθηκα να κάνω αυτό και προτίμησα να πεθάνω αντί να το κάνω. Του είπα επίσης ότι, παρά το γεγονός ότι είμαι Γερμανός και δουλεύω στον οθωμανικό στρατό και παρά το ότι είμαι ελεύθερος να φύγω ακόμα και τώρα ή όποτε θέλω, όμως αυτό είναι δειλία και δείχνει επίσης αδυναμία, γιατί αυτό σημαίνει εγκατάλειψη του οθωμανικού στρατού σε δύσκολες στιγμές. Μια τέτοια πράξη με χαρακτηρίζει ως προδότη που πράττει σκανδαλώδη πράξη. Τέτοια πράξη μου προκαλεί κάθε είδος ντροπής. Δεν μπορώ να κάνω κάτι τέτοιο, ακόμα και αν πεθάνω.

Λάμπη: Είσαι τολμηρός και γενναίος.

Λεντ: Ο αξιοσέβαστος πατέρας σου θύμωσε πολύ και με απείλησε ότι θα χαλάσει τον αρραβώνα μας και θα κάνει ό,τι μπορεί για να κάνει τη ζωή μας δύσκολη. Επίσης μου απαγόρευσε να έρχομαι σπίτι σας.

Λάμπη: Ωιμέ! Είναι αλήθεια αυτό;

Λεντ: Ναι, χαμογελαστή.

Λάμπη: Και τι μπορεί να γίνει;

Λεντ: Χάθηκε η ελπίδα, εκτός αν μου υποσχεθείς ομορφότερη την αγάπη σου, μέχρι να βελτιώσουν τα πράγματα.

Λάμπη: Έχεις καμία αμφιβολία για την αγάπη μου;

Λεντ: Όχι, καρδιά μου. Όμως οι καιροί αλλάζουν, έτσι και οι καταστάσεις.

Λάμπη: Σου υπόσχομαι αγνή και αιώνια αγάπη. Σου υπόσχομαι αγάπη που δεν την μέμφεται κανείς. Σου υπόσχομαι αγάπη που δεν θα την εγκαταλείψω ακόμα και αν θα χάσω τη ζωή μου.

Λεντ: Μακριά από σένα η κάθε συμφορά. Από τη πλευρά μου σου υπόσχομαι μια αγνή και αιώνια αγάπη. Και αν θες να βεβαιωθείς, μπορείς κάλλιστα να με διατάξεις να αυτοκτονήσω μπροστά σου. Αν το θες, το κάνω για να βεβαιωθείς.

Λάμπη: Μακριά από σένα η κάθε συμφορά!

Οι δυο μαζί: Αφού ο καιρός τήρησε την υπόσχεσή του

με ξαναπλάκωσε η σκληρότητά του

και τώρα είμαστε πλέον χωρισμένοι

μετά από εκείνη την γαλήνη.

Να κρατάς την υπόσχεσή σου

και να φυλάς την αγάπη μου.

Να σύντροφε μια διαθήκη που βεβαιώνει

την τσακισμένη από έρωτα καρδιά μου.

ΤΡΙΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Οι δύο και ο Γιάννης]

Γιάννης: Εδώ σε βλέπω, νεαρέ!

Λεντ: Ναι, κύριε.

Γιάννης: Δεν σου απαγόρευσα να μπεις στο σπίτι μου, διότι δεν θέλω να σου δώσω την κόρη μου;

Λεντ: Και γιατί, κύριε, θέλεις να μας χωρίσεις;

Γιάννης: Διότι θα πολεμήσεις τους ομοεθνείς μου.

Λεντ: Και τι σχέση έχει αυτό;

Γιάννης: Γιατί εγώ δεν επιθυμώ να δώσω την κόρη μου στον εχθρό μας.

Λεντ: Δεν είμαι εχθρός σας, αντιθέτως εγώ σας αγαπώ, όμως η δουλειά μου το έφερε έτσι να σας πολεμήσω, ενώ η καρδιά μου είναι με σας.

Γιάννης: Εν συντομία, εγώ σου υπόσχομαι, αν συμφωνείς μαζί μου, να σου δώσω τη Λάμπη.

Λεντ: Δεν μπορώ να προδώσω την χώρα που ζω.

Γιάννης: Έτσι προκαλείς την οργή μου και θα σου στερήσω την αρραβωνιαστικιά σου και την κάθε προσέγγισή της.

Λεντ: Παραδίδομαι στα χέρια του μόνου και μοναδικού Θεού.

Γιάννης: Πόσο επίμονο αυτό το λιοντάρι! Υπάκουε με, Λεντ, που είσαι σαν λιοντάρι και θα γίνεις σαν γιος μου, αλλιώς θα γίνω ο θανάσιμος εχθρός σου. (λέει από μέσα του).

Λεντ: Μου ζητούν να προδώσω την χώρα που από τα στήθη της γαλουχήθηκα σαν ήμουν βρέφος.

Εγώ πάντα τηρώ τις υποσχέσεις μου.

Όμως η αγάπη μου για την Λάμπη με κυριεύει.

Θεέ μου, τι να κάνω; Τα πράγματα γίνονται όλο και πιο δύσκολα για μένα και δεν ξέρω πια τι να κάνω; Να προδώσω τη χώρα που με μεγάλωσε και που την αγαπώ; Όχι... όχι, εγώ δεν πρόκειται να το κάνω αυτό ακόμα και αν πεθάνω. Κύριε, μην έχετε μάταιες ελπίδες.

Γιάννης: Τότε φύγε από εμπρός μου αμέσως (γυμνώνει το σπαθί του και τότε επιχειρεί ο Λεντ να κάνει το ίδιο, όμως η Λάμπη ουρλιάζει).

Λάμπη: Όχι ... όχι, μην το κάνεις Λεντ. Για τον Θεό, πήγαινε μέχρι να ομαλοποιηθεί η κατάσταση.

Λεντ: Έχεις δίκιο, εγώ δεν πολεμώ τον πατέρα σου. Τώρα φεύγω για χατίρι σου. Να ξέρετε όμως, κύριε, ότι ο καιρός έχεις γυρίσματα και θα δούμε τι θα μας φέρει. Προς το παρόν, ειρήνη σε σας (φεύγει).

Γιάννης: Πήγαινε στην κόλαση! [Στη Λάμπη] Ενώ εσένα θα σε δώσω σε κάποιον άλλον που να είναι...

Λάμπη: Εγώ δεν θέλω να παντρευτώ πατέρα.

Γιάννης: Τι; Μήπως έχεις στεναχωρηθεί γι' αυτόν τον άθλιο; Δεν είδες πως αρνήθηκε να μας βοηθήσει; Όχι μόνο, αλλά ήταν και αποφασισμένος να μας πολεμήσει.

Λάμπη: Αυτός δεν θέλει να γίνει προδότης και αυτό το γεγονός δεν τον κακοχαρακτηρίζει.

Γιάννης: Φαίνεται ότι τον υπερασπίζεσαι, γι' αυτό πρέπει να σε στερήσω από αυτόν.

Λάμπη: Την αλήθεια μόνο είπα! Λυπήσου τον σε παρακαλώ, γενναίε μου πατέρα!

Γιάννης: Σιωπή! Αλλιώς θα σε βασανίσω. Αλίμονό σου, αν το στόμα σου ξαναπεί τέτοια λόγια. Και τώρα φύγε από εδώ, αλλιώς θα σε τιμωρήσω (σηκώνει ένα ξύλο).

Λάμπη: Μάλιστα πατέρα, φεύγω.

Γιάννης: Αμέσως (φωνάζοντας).

Λάμπη: Αμέσως (τρομαγμένη).

Γιάννης: Αυτό είναι αδύνατον, μα τον Θεό, που κρατά τους ουρανούς χωρίς κολώνες, Πώς να πάρει ένας εχθρός

την κόρη μου, ενώ έχουμε πόλεμο μεταξύ μας;

Δεν θα είχα όλη αυτή τη θλίψη, αν δεν ήταν η κόρη μου και ο προδότης ο Λεντ. Και αν δεν το άκουγα με τα αυτιά μου δεν θα πίστευα ότι θα μου έφερναν αντίρρηση. Θα πρέπει να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες. Θα τους βάλω εμπόδια για να μου έρχονται και οι δυο ταπεινωμένοι. Τώρα πρέπει να φύγω και να ετοιμαστώ για το ταξίδι. Γιατί θα ηγηθώ σε ένα ελληνικό τάγμα και θα πολεμήσω τους Οθωμανούς. Θα κάνω τα πιο τρομακτικά πράγματα, τόσα που το όνομά μου θα το επαναλαμβάνουν οι επόμενες γενιές (φεύγει).

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Σε ένα άδειο μέρος εκτός πόλης και μακριά από τον στρατιωτικό κάμπο.]

Λεντ: Αγάπη, έλεος.

Μου προκαλείς μόνο βάσανα.

Στερήθηκα τη Λάμπη άδικα

και οι ελπίδες μου ματαιώθηκαν.

Πόσο βασανίζεται η καρδιά μου από τον χωρισμό. Μήπως θα ξανασυναντηθούμε, αφού μας χώρισαν οι καιροί; Μας βασανίζει ο χωρισμός και οι καιροί είναι άδικοι. Άραγε πότε θα μας επιτρέψουν να ξανασμίξουμε; Αλίμονο, καιρέ, για την αδικία σου που γίνεται εις βάρος των γενναίων ευγενών. Αντιστέκεσαι σε κάθε ευγενή γενναίο ενώ κορυφώνεις τον αισχρό αχρείο. Ω, συμφορά! Πώς σε πήραν από τα χέρια μου, αγαπημένη μου αρραβωνιαστικιά; Μου στέρησαν την χαρά και δεν μπορώ ούτε να απολαμβάνω τον ύπνο μου. Ακόμα και η ζωή δεν έχει πια νόημα. Είναι μεγάλη η συμφορά και ο κόσμος δεν με χωράει πλέον. Μόνο από τον Θεό ζητώ να λυπηθεί την καρδιά μου και να μου δώσει την Λάμπη. Ο πατέρας σου, αγάπη μου, έκανε την καρδιά μου να φλέγεται, όταν σε πήρε από μένα. Πώς να αντέξω εγώ την απουσία σου, Λάμπη; Είμαι δεμένος με την αγάπη σου. Η καρδιά μου μόνο εσένα θέλει, είσαι φως των οφθαλμών, είσαι η αγάπη μου και η χαρά μου, είσαι ο ήλιος μου και η δόξα μου, είσαι η ζωή μου. Η εξαφάνισή σου για μένα είναι θάνατος ... αμάν, αμάν για σαλάμ... Πώς μπορώ να δω την αγάπη μου και να την αποχαιρετήσω πριν φύγει με τον πατέρα της; Πόσο θα ήθελα να την δω, ακόμα και για μια φορά, πριν φύγει. Τότε μόνο μπορεί να απαλλαγώ από τον πόνο του χωρισμού. Αυτό δεν το σκεφτήκαμε καθόλου, ότι θα έχουμε πόλεμο με τους Έλληνες. Ω συμφορά μου! Όποιος με ακούσει τώρα θα νομίζει ότι είμαι δειλός, ενώ δεν ξέρει ότι είμαι ερωτευμένος. Συλλογίζονται οι λογικοί ότι είμαι δειλός. Μα τον Αλλάχ, δειλός δεν είμαι. Όμως είναι ο έρωτας που με ταπεινώνει. Έτσι θα είμαι αιώνια, το αποφάσισαν οι καιροί.

ΠΕΜΠΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Λεντ και Λάμπη]

Λάμπη: Ο Αλλάχ να σε φυλάξει, αγάπη μου, από τη δειλία, την ταπείνωση και τον εξευτελισμό. Εσύ είσαι θηρίο, όταν επιτίθεσαι με το ξίφος σου σε οποιοδήποτε στρατό.

Λεντ: Ω, τι μεγάλη χαρά! Η Λάμπη είναι εδώ. Γιατί ήρθες, ακριβή μου ελπίδα;

Λάμπη: Με κυρίευσε ο έρωτας, γι' αυτό ήρθα να σε αποχαιρετήσω και να σου δώσω τις ευχές μου.

Λεντ: Μην αναφέρεις την στιγμή του αποχαιρετισμού, διότι μου προκαλεί αβάσταχτο πόνο.

Λάμπη: Πώς να μην την αναφέρω, ενώ εμείς τώρα την ζούμε.

Λεντ: Εύχομαι να μην υπήρχε ποτέ!

Λάμπη: Έλα Λεντ, αποχαιρέτα με, πριν χωρίσουμε.

Λεντ: Όχι... όχι, αυτό θλίβει την καρδιά μου.

Λάμπη: Έχε υπομονή, Λεντ, μπορεί να αποκτήσουμε αυτό που λαχταρούμε.

Λεντ: Όχι... όχι, αυτό δεν πρόκειται να συμβεί, διότι ο πατέρας σου, καθώς φαίνεται, είναι ξεροκέφαλος.

Λάμπη: Μάλιστα, και η καρδιά του είναι σκληρή. Όμως δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα. Τα αφήνουμε όλα στον Ύψιστο Θεό!

Λεντ: Όχι, ματαιώθηκαν οι ελπίδες και η καρδιά μου μού λέει ότι κοντεύει η ώρα μου. Πολλαπλασιάστηκαν οι συμφορές, πόλεμος, έρωτας και η πλήξη. Επίσης, αποχαιρετισμοί, χωρισμοί και άστρα που πέφτουν.

Αγάπη μου, ήρθε η ώρα του χωρισμού

και η καρδιά μου φλέγεται.

Να θυμάσαι τον έρωτά μας

όταν γύρω ερημώσουν οι τόποι.

Λάμπη: Ω συμφορά μου, ω δυστυχία μου,

ω βαριά μου θλίψη και ω βαρύ μου τρόμε.

Ω Θεέ γενναιόδωρε, δείξε έλεος για μας

και κάνε μας να ξανασμίξουμε γρήγορα.

ΕΚΤΗ ΣΚΗΝΗ

Λεντ: Λάμπη, Λάμπη, αλήθεια με θέλεις; Αλήθεια μ' αγαπάς;

Λάμπη: Και βέβαια!

Λεντ: Τότε μπορείς να συμφωνήσεις μαζί μου σ' αυτό που θα σου πω;

Λάμπη: Για ποιο πράγμα; Εύχομαι να μην χρειάζεται να χωρίσουμε!

Γιάννης: Θα δούμε (ψιθυρίζει στον εαυτό του).

Λεντ: Να έρθεις μαζί μου και να αφήσουμε τον πατέρα σου. Δεν μπορώ, αγάπη μου, χωρίς εσένα. Έλα, αγάπη μου, να δραπετεύσουμε.

Γιάννης: Να δραπετεύσετε! Ωχ αυτοί οι ασελγείς και ακόλαστοι! (από μέσα του).

Λάμπη: Να δραπετεύσουμε! (με έκπληξη).

Λεντ: Μάλιστα, να δραπετεύσουμε.

Λάμπη: Η καρδιά μου ταραχτήκε!

Λεντ: Και γιατί;

Λάμπη: Για τον πατέρα μου. Και επίσης φοβάμαι την ξενιτιά.

Λεντ: Πώς σκέφτεσαι τον πατέρα σου; Αυτός ευθύνεται για την κατάστασή μας!

Λάμπη: Βέβαια τον σκέφτομαι και δεν μπορώ μάλιστα να κάνω αυτό που ζητάς.

Λεντ: Φαίνεται ότι αυτός έχει προτεραιότητα για σένα.

Λάμπη: Τον εκτιμώ, ενώ εσύ είσαι το φως των οφθαλμών μου.

Λεντ: Ωιμέ, ματαιώθηκαν οι ελπίδες μου.

Λάμπη: Όχι, εσύ είσαι η ελπίδα μου.

Λεντ: Τότε συμφωνείς μαζί μου;

Λάμπη: Όχι φως των οφθαλμών μου.

Λεντ: Τότε αντίο, φεύγω.

Λάμπη: Αυτό δεν αντέχεται.

Λεντ: Τότε τι μπορούμε να κάνουμε;

Λάμπη: Ωιμέ, πόσο βασανίζεται η καρδιά μου. Μήπως υπάρχει άλλη λύση εκτός από το να κλεφτούμε;

Λεντ: Όχι, φως των ημερών μου.

Λάμπη: Και πού θα πας, αγάπη μου;

Λεντ: Εκεί που δεν θα υπάρξουν ανταγωνιστές.

Γιάννης: Και εγώ, ταλαιπωρημένος; (ψιθυρίζει στον εαυτό του).

Λεντ: Σ' αφήνω σε ασφαλές μέρος, σ' αφήνω υπό την προστασία του Παντοδύναμου Θεού. Όταν ηρεμήσει η κατάσταση και τελειώνει ο πόλεμος, τότε θα συναντηθούμε και θα πάμε στον πατέρα σου να του ζητήσουμε συγχώρεση.

Λάμπη: Νομίζεις ότι θα πετύχουμε;

Λεντ: Ναι, όμορφη, διότι τότε θα έχει λήξει το θέμα και θα αναγκαστεί να συμφωνήσει.

Λάμπη: Όμως αν το μάθει πριν, θα με τιμωρήσει πολύ αυστηρά.

Λεντ: Εγώ θα σε προστατεύω πάντα.

Λάμπη: Τότε και εγώ δεν φοβάμαι τίποτα και πάντα θα είμαι δίπλα σου σ' ό,τι αποφασίζεις.

Λεντ: Εύγε, όμορφή μου, και τότε θα γίνεις γυναίκα μου και όλα θα μούνε σε μια σειρά.

Οι δυο μαζί: Πάμε να φύγουμε από εδώ με την ευχή του Θεού.

Γιάννης: Σταματήστε ανήθικοι (επιτίθεται εναντίον τους, τραβώντας το ξίφος του. Ο Λεντ φαίνεται να προσπαθεί να αμυνθεί).

Οι δυο μαζί: Θεός φυλάξοι, τι είναι αυτό;

Γιάννης: Για πού το βάλατε, άτιμοι; Και εσύ συμφώνησες μαζί του, θα σας τιμωρήσω αυστηρά.

Λεντ: Αν δεν ήταν να αμυνθώ, δεν θα σήκωνα ποτέ το ξίφος μου στο πρόσωπό σου.

Γιάννης: Σκάσε, άτιμε! Δεν φοβάσαι την τιμωρία μου, αλίμονό σου, δεν φοβάσαι την εκδίκησή μου.

Λάμπη: Συγχώρα μας πατέρα, συγχώρα μας (μπαίνει ανάμεσα τους).

Γιάννης: Φύγε Λάμπη μην τραυματιστείς.

Λάμπη: Σας παρακαλώ, σταματήστε, μην με κάνετε να λυπηθώ άλλο. Εσύ είσαι πατέρας μου και ο άλλος είναι η αγάπη μου... Άφησέ τον, πατέρα, και παρηγόρησέ με στη συμφορά μου.

Γιάννης: Φύγε καταραμένη από την μέση.

Λάμπη: Όχι, όχι, σκότωσέ με εμένα.

Λεντ: Απομακρύνσου, Λάμπη.

Γιάννης: Μου δένεις τα χέρια, δυστυχισμένη.

Λάμπη: Για τον Θεό πατέρα, ηρέμησε!

Λεντ: Λάμπη, μην με κάνεις να στεναχωρηθώ άλλο.

(τα τύμπανα του πολέμου χτυπούν, ακούγονται οι προετοιμασίες των στρατιωτών).

Γιάννης: Μα τι ταλαιπωρία! Κάποιοι στρατιώτες έρχονται. Εσύ, σταμάτα τώρα και θα τα ξαναπούμε στο πεδίο της μάχης. Έλα Λάμπη, ακολούθα με αμέσως. (σταματούν τον τσακωμό και φεύγουν βιαστικά).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ

ΠΡΩΤΗ ΣΚΗΝΗ

Λεντ: Αυτός είναι ο πασίγνωστος Βόσπορος όπου θαρρώ πως κάποια γεγονότα θα συμβούν. Όμως πού είναι ο ελληνικός στρατός; Μήπως βρίσκονται κάπου μακριά από τον Βόσπορο; Ο μεγάλος αρχηγός Άντχαμ πασάς πληροφορήθηκε ότι ο εχθρός βρίσκεται εδώ. Αν αυτό αληθεύει τότε να βιαστούμε να τον σταματήσουμε στον Βόσπορο. Δεν βλέπω τον εχθρό πουθενά... (κάνει λίγα βήματα). Μακάρι να μην υπήρχε ποτέ αυτός ο πόλεμος. Έχασα τις χαρές μου, αφού ερωτεύτηκα και τώρα δεν έχω καμία ελπίδα να ξανασυναντηθούμε με την αγάπη μου. Τι θα γίνει με μένα και την αγάπη μου; Θα ξαναβρεθούμε ή θα μείνουμε έτσι χωρισμένοι μέχρι τον θάνατο;

Θα σταματήσουν τα γεγονότα άραγε

και θα μας χαίρονται οι πατρίδες και οι οικογένειές μας;

Θεέ μου, κάνε μας να ξανασυναντηθούμε μετά από τον χωρισμό.

Μόνο με την αγαπημένη μου γίνεται επανένωση.

Τί είναι όλη αυτή η σκόνη; Μήπως είναι εκεί ο εχθρός; Ναι, να τοι οι Έλληνες, πρέπει να ειδοποιήσω αμέσως (φεύγει τρέχοντας).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΚΗΝΗ

[Σε μια περιοχή κοντά στα σύνορα με την Ελλάδα. Ο Άντχαμ πασάς, ο Νασσάτ πασάς, ο Μαρντούχ πασάς, ο Χάκκι πασάς, ο Χάμντι πασάς, ο Νάιμ πασάς, ο Ρούσντι πασάς και ο Χάινταρ πασάς.]

Άντχαμ: Κατάρα στον καιρό που μας παρουσιάζει ταπεινωμένους.

Να πολεμούν τους γενναίους και να υπερηφανεύονται.

Κοκορεύεται η Ελλάδα και δείχνει εχθρότητα.

Αλλά γι' εκείνους που δείχνουν εχθρότητα πάντα ο καιρός γυρίσματα έχει.

Ναι, η Ελλάδα κοκορεύεται και υπερηφανεύεται και δείχνει μεγάλη επιπολαιότητα. Έχουν κατακτήσει οι έλληνες στρατιώτες την Κρήτη υπό την ηγεσία του Βασίλη. Θέλουν να την κυριαρχήσουν και δεν ξέρουν ότι αν επιχειρήσουν να το κάνουν αυτό, τότε σίγουρα θα βρουν τον θάνατό τους. Αλίμονό τους! Δεν ήξεραν πως δεν έπρεπε να κάνουν κάτι τέτοιο, διότι θα βρουν την καταστροφή τους! Δεν ήξεραν ότι η αντίδρασή μας θα είναι πολύ σκληρή! Η δύναμή μας είναι γνωστή σ' όλο τον κόσμο.

Νασσάτ: Θα τους τιμωρήσουμε καταλλήλως για τις πράξεις τους.

Μαρντούχ: Ναι, και θα τους περιμένει άλλο από αυτό που περίμεναν.

Χάκκι: Βλέπω σκόνη εκεί μακριά.

Χάμντι: Και εγώ βλέπω έναν δυνατό ιππότη.

Άντχαμ: Ποιος είναι άραγε, φίλος ή εχθρός; Βεβαιωθείτε!

Νάιμ: Είναι ο ανθυπολοχαγός Λεντ.

Άντχαμ: Αυτός είναι που στείλαμε για να παρατηρήσει τις κινήσεις του εχθρού.

Ρούσντι: Να τος, πλησιάζει και σε λίγο θα είναι μπροστά μας.

ΤΡΙΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Οι παραπάνω αναφερόμενοι και ο Λεντ]

Λεντ: Ειρήνη σε σας, ήρωες!

Αντχαμ: Καλώς τον ήρωα, πες μας τι παρατήρησες ακριβώς;

Λεντ: Ο εχθρός έρχεται από τον Βόσπορο και μπορεί να κατασκοπώσουν εκεί, πρίγκιπα.

Αντχαμ: Είναι αλήθεια αυτό που λες;

Λεντ: Μάλιστα.

Αντχαμ: Αυτό περίμενα. Στα όπλα σας, θαρραλέοι. Ακούστε το σχέδιο της επίθεσης. Το τάγμα του Νασάτ πασά θα ξεκινήσει την επίθεση ανοίγοντας πυρ ακατάπαυστα.

Νασάτ: Άκουσα, θαρραλέε, καθαρά το μήνυμά σου από αυτό που ανέφερες για την νίκη. Θα δεις πως το ξίφος μου σήμερα θα θερίσει των εχθρών τα κεφάλια.

Αντχαμ: Το τάγμα του Χάινταρ πασά θα περάσει με μεγάλη προσοχή από τον ισθμό προς την περιοχή Καραντάρ.

Χάινταρ: Μονομαχία, ω δειλοί, μονομαχία. Καλώ τους Έλληνες για μονομαχία. Θα σας εξοντώσω με το ξίφος μου και θα καταστραφείτε, όπως έγινε με τον λαό του Άαντ.

Αντχαμ: Ενώ ο Νάιμ πασάς θα στείλει τα οχήματα, ανάλογα με τις ανάγκες. Αυτό θα είναι για τα μέτωπα που είναι μπροστά στον ισθμό που βρίσκεται στην μέση της πεδιάδας, της πεδιάδας που βρίσκεται ανάμεσα στην Μαλλούνα και την Ισκογνία.

Νάιμ: Είμαι εγώ που στον αγώνα, είμαι εγώ που στο Τζιχάντ ποτίζει τον εχθρό το ποτήρι του θανάτου και σίγουρα θα εξοντωθεί.

Αντχαμ: Ο Χάκκι πασάς, όμως, θα πρέπει τότε να κινηθεί με τους πεζούς, τα οχήματα και τους ιππότες προς τον βοσκότοπο Ντάρχλε για να σκορπίσει φόβο στην καρδιά του εχθρού.

Ω Τούρκοι, ελάτε με παλικάριά
και σαν θηρία να πολεμήσετε τους εχθρούς.
Εσείς είστε τα θηρία που κυριαρχούν τη γη
και κυριεύετε τον κόσμο με την δύναμη του ξίφους.

Αντχάμ: Είστε έτοιμοι;

Όλοι: Μάλιστα.

Αντχαμ: Αυτό είναι το ζητούμενο. Πάμε γρήγορα και με προσοχή.

Όλοι: Πάμε, σύντροφοι,
να εξοντώσουμε τον εχθρό μας
με τα όπλα μας
και τα κοφτερά σπαθιά μας.
Οι Τούρκοι κυριεύουν τον κόσμο
και έχτισαν μεγάλα κάστρα.
Είναι γερά δεμένοι και αδελφοποιημένοι,
χάρη στην δύναμη του Εύσπλαχνου Θεού.
Καλύτερα είναι ο θάνατος
παρά η ανέχεια της επίθεσης του εχθρού.
Είπαμε ότι μπορεί (ο εχθρός) να λογικέψει

όμως έχει γίνει θανάσιμα εχθρικός
 εμείς είμαστε ο νικητής στρατός,
 εμείς είμαστε σαν άγρια θηρία.
 Ο εχθρός μας θα χάσει
 και θα φύγει ταπεινωμένος.
 Ελάτε θηρία γενναία,
 πάμε να εξοντώσουμε τον εχθρό.
 Ώρα να υποχωρήσετε,
 ω Έλληνες! (Όλοι βγαίνουν.)

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Τριγύρω η θάλασσα και στην μέση της το νησί της Κρήτης. Έξι κοπέλες: Ρ. Α. Φ. Π. Ν. Τ.]

Ρ. Είμαι η θεά των λιβαδιών και της ερήμου, είμαι η ισορροπία της ειρήνης και της δύναμης. Είμαι η μεγαλοπρεπής και αξιοσέβαστη. Είμαι η θεά της δόξας και της μεγαλειότητας. Έχω μεγαλειώδεις στρατούς, και τρένα με μεγάλη εξουσία, που φοβερίζουν όλα τα έθνη.

Α. Είμαι η κυριαρχούσα πάνω στις θάλασσες, είμαι η Κυρία των ποταμών, είμαι η πασίγνωστη, φημισμένη στην πολιτική, στη σοφία και στην υπομονή. Εγώ είμαι που έχω την ιδιοφυΐα και την εξυπνάδα, και κατανοώ το μυστικό της κάθε έκφρασης, και σε κάθε θάλασσα έχω καταφύγιο που διασκορπίζει τον φόβο σε όλες τις περιοχές.

Φ. Τι ωραίο που είναι αυτό το νησί, και τι ωραία θεά που έχει. Οι πεδιάδες του είναι πράσινες, τα άνθη του είναι φρέσκα, οι κοίτες του τρέχουν με γλυκό νερό και οι κήποι του αναδίδουν ευωδιές.

Π. Τι ωραία που είναι τα άνθη του και τι ωραίες που είναι οι ευωδιές του, οι κήποι του είναι φρέσκοι και τα φυτά του είναι καταπράσινα.

Είναι ένα νησί που ανθίζει και με τα πράσινά του περηφανεύεται, και με όμορφο τρόπο το στολίζουν τα άνθη.

Σαν να είναι ένας κήπος που έχει ωραία και καρποφόρα δέντρα, ή ένας παράδεισος όπου τρέχουν οι ποταμοί.

Ρ. Όλα έχουν τελειώσει και ο πόλεμος έχει κηρυχθεί και σε λίγο θα αρχίσει η σύγκρουση και θα γίνει συμφορά.

Ν. Λυπάμαι γι' αυτή την κατάσταση! Μήπως υπάρχει, ω Θεές της ομορφιάς, άλλος τρόπος που εμποδίζει τον πόλεμο;

Α. Έχουμε καταβάλει όλες τις προσπάθειες, δεν έχουμε πλέον υπομονή. Ευθύνεται γι' αυτό το γεγονός ότι δεν συμφωνούμε, και η κάθε μια από μας έχει τη δική της σκέψη.

Τ. Μάλιστα, μάλιστα, αυτό έχει συμβεί, και δεν χρησιμεύουν σε τίποτα όλα αυτά που έχουμε κάνει.

Φ. Οι Έλληνες είναι παραδόπιστοι και αναζητούν το αδύνατο.

Π. Οι συνέπειες θα είναι καταστροφικές και θα δεχτούν φοβερά χτυπήματα.

Α. Όχι, σοφή, διότι είναι θαρραλέοι άντρες στον πόλεμο.

Ν. Δεν έχουν τον ίδιο αριθμό ούτε ίδια πυρομαχικά ή μήπως θα δεχτούν ενισχύσεις που θα τους βοηθήσουν κατά την στιγμή του πολέμου;

Α. Έχουν έναν Θεό παντοδύναμο.

Φ. Τους λυπάται η καρδιά μου.

Π. Όχι, τους αξίζει αυτό το χτύπημα, διότι συνεχίζονται οι εχθρικές τους πράξεις.

Α. Δεν επιτέθηκαν.

Ρ. Όχι, αυτοί ξεκίνησαν, ακολουθώντας τις συμμορίες τους και τις ελπίδες τους.

Ν. Ας εισβάλλουμε δυναμικά, πριν χυθούν αίματα μαρτύρων.

Α. Η συμβουλή σου δεν είναι σωστή. Εγώ δεν θα λάβω μέρος σ' αυτό.

Π. Αφήστε μας τώρα από αυτή την ιστορία και ελάτε να εκμεταλλευτούμε την ευκαιρία και να χορέψουμε και να τραγουδήσουμε. Ελάτε χωρίς καθυστέρηση.

Α. Μάλιστα, διότι ο καιρός είναι ωραίος και έχουμε ικανοποιήσει τις επιθυμίες μας, κρυφά και φανερά. Ας χορέψουμε στο ακρογιάλι, και ας λυγίσουμε, όπως το κλαδί ενός δέντρου που το λυγίζει απαλά το αεράκι.

Όταν τα κύματα της θάλασσας υψώνονται
και ηχούν σαν τα λιοντάρια που βρυχώνται
είναι σας τους μαχητές που συγκρούονται
και στον πόλεμο ξιφομαχούν.

(χορεύουν και τραγουδούν κρατώντας η μια το χέρι της άλλης).

Όλες μαζί: Τα γλέντια των ανθρώπων ηχούν
και η χαρά μάς γεμίζει.

Όμορφη κοπέλα που εμφανίζεται
και η λαχτάρα την γεμίζει.

Τα όμορφα φρύδια της στοχεύουν
τον ερωτευμένο, αν ποτέ τον βλέπει.

Όλες μαζί: Τα γλέντια των ανθρώπων... κ.λπ.

Α. Λεπτή και όμορφη και την λαχταράμε.

Με τέλειο, ορθό σώμα
και τέλεια ομορφιά

που όλες οι ψυχές την ποθούν.

Όλες: Τα γλέντια των ανθρώπων... κ.λπ.

(Τη στιγμή αυτή κατεβαίνει η αυλαία, ενώ γελούν πολύ δυνατά).

ΠΕΜΠΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Ο Ισθμός της Μαλλούνα. Ο Μάνος Σαμολινίσκη, ο Γιάννης Μαυρομιχάλης, ο Μαστραμπάς]

Όλοι: Ήρθε η ώρα της μάχης (αμάν), καλούνται οι άντρες να πολεμήσουν.

Στην ώρα αυτή φαίνονται (αμάν) τα λιοντάρια.

Ήρθαν οι Τούρκοι σε μας (αμάν) σαν τα λιοντάρια.

Αντιμετωπίστε τους με τα ξίφη (αμάν) για να μην φτάσουν στα σύνορα.

Θα τους δείξουμε στην μάχη (αμάν) πώς είναι ο αγώνας.

Ελάτε, επιτεθείτε εναντίον τους (αμάν) με τα ξίφη και τα δόρατα.

Μάνος: Είμαστε οι Έλληνες, είμαστε οι Έλληνες, μας φοβούνται τα λιοντάρια, είμαστε πιο δυνατοί, οι καρδιές μας είναι σιδερένιες, δεν φοβόμαστε ποτέ τον θάνατο. Ω, λιοντάρια και αγρίμια, πείτε στους Οθωμανούς για τη δύναμή μας, πείτε τους και δείξτε τους τον δρόμο της φυγής. Προειδοποιήστε τους, ότι εμείς υπερασπιζόμαστε αυτόν τον χώρο.

Εμείς στην αρχαία Ελλάδα

από παλαιά είμαστε γνωστοί για τον πόλεμο.

Και τώρα οι σημαίες μας κυματίζουν νικηφόρες.

Να αναγγείλετε στους Τούρκους ότι στην μάχη θα συντριβούν.

Μαστραμπάς: Νομίζεις, κύριε Μάνο, ότι ο εχθρός θα τολμήσει να μας επιτεθεί;

Μάνος: Μπορεί, Μαστραμπά.

Μαστραμπάς: Τότε να λάβουμε τα μέτρα μας, για να μην μας επιτεθούν ξαφνικά.

Μάνος: Αλίμονό τους, μα δεν σκέφτονται τις συνέπειες;

Γιάννης: Αυτό είναι παράξενο.

Μάνος: Θα μεταφερθούμε τότε από τον ισθμό Μελλούνα στην πεδιάδα της Α-
σούνα, αφού συγκρουστούμε μαζί τους και σκοτώσουμε χιλιάδες από αυτούς. Εί-
μαστε το έθνος της Ρωμιοσύνης που υπερασπίζεται τους αδικημένους. Είμαστε
το έθνος της Ελλάδας που υποστηρίζει τους ταλαιπωρημένους και δεν πιστεύει
στο ψέμα. Έχουμε έλεος και πάντα προσφέρουμε την εύνοιά μας, υπερασπιζόμα-
στε τα έθνη από κάθε αδικία και ταλαιπωρία. Να αναγγείλετε στους Κρητικούς,
τους αδελφούς μας Χριστιανούς, ότι σύντομα θα τους σώσουμε.

Λαοί της Κρήτης, τώρα σας χτύπησε

η αδικία των Τούρκων με έχθρα,

αλλά θα σας σώσουμε

από την αδικία με το ξίφος.

Μαστραμπάς: Θα σωθούν, Σαμολινίσκη, σύντομα και θα προσθέσουμε την
Κρήτη στα εδάφη μας, και εκεί θα υψώσουμε τις σημαίες μας. Το εύχεσαι αυτό,
Μαυρομιχάλη;

Γιάννης: Αυτό είναι βέβαιο, γενναιότατε ιππότη.

Μάνος: Είστε όλοι έτοιμοι για την σύγκρουση;

Όλοι: Μάλιστα.

Μάνος: Ας τραγουδήσουμε τον ύμνο του πολέμου.

Όλοι: Οθωμανικέ στρατέ

καθυστερήσες.

Βιάσου και κάνε γρήγορα.

Βιάσου και κάνε γρήγορα.

Έλα σε μας.

Παρουσιαστείτε, Τούρκοι,

Τούρκοι ταπεινωμένοι.

Βιαστείτε γρήγορα.

Βιαστείτε γρήγορα.

Έχετε καθυστερήσει.

Δεν έχουμε υπομονή.

Τι έχετε πάθει;

Βιαστείτε γρήγορα.

Βιαστείτε γρήγορα.

Ελάτε για την εξόντωσή σας.

(Ακούγεται πυροβολισμός εκτός σκηνής και αμέσως διακόπτουν το τραγούδι για
να απαντήσουν στα πυρά).

Μάνος: Προσοχή. Μην φοβάστε, έχετε θάρρος ήρωες, μην βιαστείτε, να πυροβο-
λήσετε αμέσως.

Γιάννης: Έχετε θάρρος, στρατιώτες. Όποιος κερδίζει, κυριεύει.

Μαστραμπάς: Βαράτε με τα κανόνια.

Μάνος: Διατηρήστε τις θέσεις σας. Τι είναι αυτή η αδράνεια, να επιτεθείτε αμέ-
σως.

ΕΚΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Οι αναφερόμενοι – οι Τούρκοι]

Νασάτ: Χρησιμοποιήστε τα λευκά όπλα, στρατιώτες, για να σκίσετε τις σάρκες τους.

Μάνος: Τα λευκά όπλα, θαρραλέοι, στα σπαθιά, ιππότες.

Οι Τούρκοι: Αλίμονό σας, παραδοθείτε σε μας για να σωθείτε.

Οι Ρωμιοί: Να χαθείτε, θα κατακτήσουμε την χώρα σας.

Οι Τούρκοι: Αυτό είναι αδύνατον.

Οι Ρωμιοί: Παραδοθείτε, και μην αντισταθείτε.

Οι Τούρκοι: Χωρίς θάρρος θα χάσετε.

Οι Ρωμιοί: Έχετε μεγάλο στρατό, και κοφτερά σπαθιά και είμαστε λίγοι. Τι κρίμα! (Μονομαχεί ένας Οθωμανός αξιωματικός με τον αρχηγό Γιάννη)

Γιάννης: Εγώ είμαι γενναίος και οι ήρωες το αναγνωρίζουν αυτό στον πόλεμο.

Αξιωματικός: Είσαι ταπεινωμένος δειλός που μάχεσαι με εκείνους που βασάνισαν τον κόσμο.

Γιάννης: Τι μπορείτε να μας κάνετε, Τούρκοι; Μα τον Θεό, είστε παιδαρέλια.

Αξιωματικός: Θα σας αιχμαλωτίσουμε. Και θα πουλήσουμε κάθε Έλληνα σε κάποιον Ντεβάνι.

(Πέφτει ο Γιάννης χάρω και αμέσως επιτίθεται ο αξιωματικός για να τον σκοτώσει, αλλά ο Λεντ επεμβαίνει για να τον σώσει).

Γιάννης: Λεντ, σε παρακαλώ.

Λεντ: Άφησέ τον, σε παρακαλώ.

Αξιωματικός: Εσένα τι σε μέλλει;

Λεντ: Είναι συγγενής μου, πρίγκιπα, άφησέ τον να τον αιχμαλωτίσουμε.

Αξιωματικός: Ό,τι επιθυμείς, εύχομαι ο Αλλάχ να μην τον ευλογήσει.

(Αιχμαλώτισε ο Λεντ τον Γιάννη, και διέσχισε ο οθωμανικός στρατός τον ισθμό, ενώ οι Έλληνες φυλάσσονταν από την άλλη όχθη, αφού ηττήθηκαν και σήκωσαν οι Τούρκοι την οθωμανική σημαία).

Μάνος: Τι είναι αυτή η συμφορά! Ωιμέ, οι εχθροί μάς πολιορκούν, αντισταθείτε, στρατιώτες.

Οι στρατιώτες: Δεν υπακούμε, φυγή... φυγή, ο στρατός μας αποσυντονίστηκε. Θεός φυλάξοι!

ΤΡΙΤΗ ΠΡΑΞΗ

ΠΡΩΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Σε μια στεριά κοντά στο Δομοκό. Ο ελληνικός στρατός φαίνεται από απόσταση στο στρατόπεδο του Δομοκού. Λάμπη – πρώτος χορός – φύλακας]

Λάμπη: Ωιμέ, για εκείνους που χάθηκαν σε μέρη ερειπωμένα.

Και μόνο τα αγρίμια έχουν συντροφιά τους.

Σαν ταραγμένο ελάφι που τρέχει

έχοντας νοσταλγία να γυρίσει στο προστατευόμενο μέρος του.

Βαδίζω μόνη μου, χαμένη στη στεριά και σε μέρη ερειπωμένα, περιπλανώμενη, χωρίς να φτάσω στον προορισμό μου. Φοβούμαι τους ληστές και τα αγρίμια, και δεν έχω κανένα να με προστατέψει. Θλιμμένη, χωρισμένη από τους αγαπημένους και την πατρίδα, θρηνώντας και έχοντας χάσει τα λογικά μου. Μήπως υπάρχει κάποια ανακούφιση μετά από αυτό το βάσανο;

Έφυγα από τη Λάρισα που τους πρόσφυγες και κανέναν άλλον δεν έχω παρά τον Θεό στη ζωή μου. Θέλω να βρω το στρατόπεδο του πατέρα μου και εύχομαι να τον βρω για να ανακουφιστώ. Ο Λεντ, όμως, που να είναι άραγε; Είναι ζωντανός ή έχει βρει το τέλος του; Η καρδιά μου φλέγεται λόγω της φυγής του και έχασα τα λογικά μου, και τα δάκρυά μου κυλούν. Μήπως, Θεέ μου, θα ξανασυναντηθούμε και θα μπορέσω να ξεχάσω αυτό που έγινε;

Ο Αλλάχ να μην ευλογήσει αυτόν τον χωρισμό που ταλαιπωρεί έναν ερωτευμένο.

Εύχομαι ο Θεός να μας χαρίσει την αντάμωση και να τον ξαναδώ και να ενωθούμε.

Ωιμέ, ελεήσου με, Θεέ μου, διότι έχω πάθει μεγάλη συμφορά και εύχομαι να ανακουφιστώ από τα παθήματά μου. Μήπως αυτός είναι ο Δομοκός, η φημισμένη πόλη όπου κατασκήνωσε ο στρατός της Ελλάδας; Νομίζω ότι είναι, γιατί βλέπω λόφους και πεδιάδες. Γιατί όμως αυτοί οι λόφοι είναι λευκοί και χαμηλοί; Μήπως είναι σκηνές; Ας πλησιάσω πιο κοντά, αν είναι σκηνές τότε μπορεί να βρω τον πατέρα μου για να με προστατέψει, και αν είναι λόφοι, τότε φοβάμαι μήπως υπάρχει κανένα αγρίμι που θα με βλάψει. Ας προχωρήσω με την βοήθεια του Θεού. (βγαίνει εκτός σκηνής σαν να κατευθύνεται προς τις σκηνές).

Φύλακας: Θεέ μου, από αυτόν τον δυσοίωνα πόλεμο, ο Αλλάχ να φυλάξει από τις κακές του συνέπειες, τι σχέση έχουμε με τον πόλεμο, για να προκαλέσουμε αυτό στους εαυτούς μας; Πώς να αντισταθούμε στους Οθωμανούς που είναι φημισμένοι; Και από πού να έχουμε εξοπλισμό και άντρες, ιππότες ήρωες; Όλοι δεν φτάνουμε το ένα τέταρτό τους, ούτε το ένα τρίτο τους, ο στρατός τους είναι εβδομήντα χιλιάδες, και ο δικός μας δεν φτάνει ούτε το μισό από το δικό τους. Οι περισσότεροι από το δικό μας είναι εθελοντές και αμόρφωτοι και ανόητοι επαναστάτες. Η ανοησία μας, μας ώθησε να κατακτήσουμε την Κρήτη, με τη δικαιολογία ότι είμαστε πιο ήπιοι απέναντί τους. Οι συνέπειες είναι τρομερές, διότι χάσαμε την χώρα και άλλα μέρη, χάσαμε τον ισθμό Μονολιά, τη Λαμία, την Ραβενή, το Δεμάσι, τον Τύρναβο, τη Λάρισα που την εγκαταλείψαμε χωρίς σύγκρουση, και τα Φάρσαλα και το Βελεστίνο και υποχωρήσαμε μέχρι το Βόλο και το Ζάρκο και άλλα χωριά από την πλευρά των Τρικάλων της Ηπείρου και τώρα κατασκηλώνουμε στον Δομοκό, και αναμένουμε να μας επιτεθούν οι Τούρκοι την Πέμπτη.

Δεν ξέρω τι είναι αυτό που κινείται πίσω από τις σκηνές, είναι αγρίμι ή άνθρωπος; Ποιος είσαι; Έλα σε μένα, αλίμονό του αν δεν μου απαντήσει. Μπορεί να είναι κατάσκοπος, να τον πυροβολήσω (σημαδεύει την Λάμπη).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΚΗΝΗ

[Ο αναφερόμενος και η Λάμπη]

Λάμπη: Περιμένετε.

Φύλακας: Παρουσιάσου γρήγορα.

Λάμπη: Να, εδώ είμαι.

Φύλακας: Τι; Μια κοπέλα, τι όμορφη. Ποια είσαι ; Και γιατί είσαι εδώ; Πώς έχεις όλο αυτό το θάρρος, δεν φοβάσαι;

Λάμπη: Θαρραλέε, εγώ είμαι η Λάμπη, κόρη του αρχηγού Γιάννη.

Φύλακας: Είναι όμορφη και ξετσίπωτη (στον εαυτό του). Και γιατί ήρθες αυτή την ώρα;

Λάμπη: Μετανάστευσα από τη Λάρισα κι έχασα τον δρόμο μου, και στεναχωρήθηκα, μέχρι που έφτασα σ' αυτόν τον τόπο.

Φύλακας: Και τι θέλεις τώρα;

Λάμπη: Να ανταμώσω τον πατέρα μου.

Φύλακας: (στον εαυτό του) Αυτό είναι αδύνατο, θα την παραπλανήσω και θα την απομακρύνω από εδώ, για να την απολαύσω. Και ποιος θα με κατηγορήσει μετά, καθώς είμαστε εν καιρώ πολέμου. Να ξέρεις, γενναιότητα, ότι ο πατέρας σου δεν βρίσκεται εδώ.

Λάμπη: Θεέ μου, τι είναι αυτή η συμφορά! Και πού είναι ο κύρης μου;

Φύλακας: Ηγήθηκε του στρατού του, για να εμποδίσει την πορεία της επιστροφής του εχθρού, αν θες αμέσως σε συνοδεύω.

Λάμπη: Θα σου είμαι ευγνωμονούσα για την καλή σου πράξη. Πώς μπορείς όμως να αφήσεις τη φρούρηση, έξυπνε;

Φύλακας: Δεν πειράζει, κυρά μου, και το μέρος είναι κοντά στις σκηνές και θα γυρίσω αμέσως.

Λάμπη: Αν νομίζεις ότι δεν υπάρχει τίποτα που να σε βλάψει, τότε σε εμπιστεύομαι.

Φύλακας: (στον εαυτό του) Πέτυχε το σχέδιό μου, είμαι πολύ χαρούμενος.

Λάμπη: Πάμε λοιπόν.

Φύλακας: Πάμε (φεύγουν).

ΤΡΙΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Η Λάμπη και ο φύλακας]

Λάμπη: Είπες ότι το μέρος είναι κοντά στον καταυλισμό, γιατί γενναίε δεν φτάσαμε ακόμα;

Φύλακας: Θα φτάσουμε σε μια ή δυο ώρες, αγαπημένη και κόρη οφθαλμών.

Λάμπη: Αλίμονό μου, γιατί αυτή η κολακεία;

Φύλακας: Για να τραβήξω την προσοχή σου.

Λάμπη: Τι; Έχεις χάσει τα λογικά σου;

Φύλακας: Όχι, καρδιά μου.

Λάμπη: Τότε πήγαινε στο καλό.

Φύλακας: Αρνείσαι την αγάπη μου;

Λάμπη: Ανάθεμά σε, έχεις θράσος.

Φύλακας: Για όνομα του Θεού, γενναιότητα, μην θυμώνεις. Να είσαι τρυφερή με τον σκλάβο σου.

Λάμπη: Δεν είμαι σκλάβά σου, ούτε είσαι δικός μου σκλάβος. Γύρνα στο στρατόπεδό σου και άσε με μόνη μου.

Φύλακας: Πώς μπορώ, ελάφι μου, και με έχει αιχμαλωτίσει η ομορφιά σου;

Λάμπη: Άσε με, αλλιώς θα ουρλιάξω.

Φύλακας: Ούρλιαξε όσο θες, κάνε ό,τι σου αρέσει. Δεν υπάρχει κανείς.

Λάμπη: Άσε με, νεαρέ, άσε με, για όνομα του Θεού. Σε ικετεύω και σου φιλώ τα χέρια.

Φύλακας: Μπορώ να το κάνω αυτό, αγάπη μου, και η αγάπη μου για σένα με κυριεύει;

Ω, Λάμπη, με κυριεύεις.

Και από την νοσταλγία μου φλέγομαι.

Δείξε έλεος σε εκείνον που είναι ερωτευμένος και φοβάται μόνο να εκδηλώσει τον έρωτά του.

Λάμπη: Για όνομα του Θεού, άσε με, κύριέ μου, και μην με στενοχωρείς παραπάνω.

Φύλακας: Όχι, όχι.

Λάμπη: Δεν φοβάσαι τον πατέρα μου;

Φύλακας: Όχι, διότι σκοτώθηκε κατά τη σύγκρουση.

Λάμπη: Ωιμέ, τι λες;

Φύλακας: Σκοτώθηκε.

Λάμπη: Ωιμέ, πατέρα μου, ο θάνατός σου με θλίβει, και με άφησε μόνη χωρίς βοήθεια.

Φύλακας: Εγώ σε βοηθώ.

Λάμπη: Σκάσε, πρόστuche, να πας στην κόλαση. Είσαι χαμερπής και διάβολος.

Φύλακας: Μην το λες αυτό, όμορφη, και άσε αυτά τα νάζια.

Δείξε έλεος σ' εκείνον που κυριεύεις την καρδιά του και χάρη σε σένα έχει χάσει τον ύπνο του.

Ω όμορφη, έχεις διεισδύσει μέσα στο σώμα μου.

Επίτρεψε να έρθουμε σε επαφή, όμορφη.

Λάμπη: Όχι, αυτό αποκλείεται.

Και πώς να ξεχάσω εκείνο τον αγαπημένο;

Που έχει ωραία χαρακτηριστικά και όμορφη ψυχή.

Ο Λεντ, ο γενναίος μου αγαπημένος.

Φύλακας: Βρήκε τον θάνατό του.

Λάμπη: Ωιμέ, αυτό αποκλείεται.

Φύλακας: (στον εαυτόν του) Όποιον αναφέρει, θα της πω ότι σκοτώθηκε, για να μην έχει καμία ελπίδα ότι έχει κάποιον συγγενή και τότε θα υποκύψει σ' αυτό που θέλω.

Λάμπη: Για όνομα του Θεού, είναι αυτή η μεγάλη συμφορά! Είναι μεγάλο βάσανο. Μισώ την ζωή, και θα ήθελα να πεθάνω. Σκότωσέ με, νεαρέ.

Φύλακας: Όχι, γιατί σε ποθώ.

Λάμπη: Σώπα, δεν θέλω να ακούσω αυτά τα λόγια, γιατί με βασανίζουν.

Φύλακας: Πώς να την ικανοποιήσω, και η καρδιά μου την αγαπάει, και ο έρωτας μου στέρησε τη λογική. Άσε, ήλιε λαμπρέ, αυτό που πέρασε, και μην σκεφτείς εκείνον που πέθανε, και δείξε έλεος σε ερωτευμένη καρδιά.

Λάμπη: Δείξε έλεος, νεαρέ, σε μια γυναίκα που πάσχει και σε μια καρδιά που θλίβεται.

Φύλακας: Όχι... όχι, ελεήσου με, εγώ δεν σε αφήνω, αν δεν απολαύσω την επαφή μαζί σου.

Λάμπη: Είμαι παγιδευμένη και δεν ξέρω τι να κάνω.

Φύλακας: Ελεήσου έναν νεαρό που η καρδιά του διαλύεται από έρωτα.

Λάμπη: Ωιμέ, τι να κάνω για να σωθώ! Δεν μπορώ να τον απομακρύνω, όσο και αν τον παρακαλώ. Τι ταλαιπωρία είναι αυτή, Θεέ μου, τι συμφορά είναι αυτή!

Φύλακας: (με έκπληξη και φόβο) Οι εχθροί μας επιτίθενται. Συμφορά μου, φεύγω αμέσως.

(φεύγει, ενώ η Λάμπη κρύβεται).

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Οι Τούρκοι κυνηγούν τους Έλληνες. Πρώτος χορός, δεύτερος χορός και Λάμπη]

Δ.χ.: Ελεήσου μας, Θεέ μου, και προστάτεψέ μας από τους Τούρκους να μην μας σκοτώσουν.

Π.χ.: Κυνηγήστε τους και διασκορπίστε τους στις στεριές.

Δ.χ.: Συμφορά μας, χάθηκαν οι μισοί από μας!

Π.χ.: Σκοτώστε τους, σκοτώστε τους.

Δ.χ.: Κρυφτείτε για να σταματήσει ο εχθρικός στρατός να μας κυνηγά.

Π.χ.: Αιχμαλωτίστε τους, αιχμαλωτίστε τους, και δέστε τους με τα δεσμά της ταπείνωσης.

Με πρόδωσε για τον πατέρα μου και κυρίως στην συμφορά μου.

Τι άσχημη που είναι αυτή η ζωή, είναι προδότρια, θα την αφήσω γιατί είναι χώρος βασανισμού. Θα φύγω για την αιώνια ζωή, δεν έχω υπομονή γι' αυτό τον χωρισμό. Είναι χωρισμός χωρίς ένωση και αντάμωση, χωρισμός που σχίζει την καρδιά μου, χωρισμός που δεν θα τον αντέξουν τα βουνά. Θεέ μου, διευκόλυνε την αυτοκτονία μου, δεν έχω πλέον υπομονή και, μετά τον πατέρα μου και τον Λεντ, έχασα και τα λογικά μου. Δάκρυσε μάτι μου για έναν αγαπημένο που έφυγε από τον κόσμο. Δεν έχω υπομονή, και τα μάτια μου αγρυπνούν. Αγαπημένοι μου, θα σας έρθω σύντομα, αγαπημένα περιστέρια γιατί δεν απαντάτε. Σκότωσε με, κοντινό ξιφίδιο, διότι εύχομαι να μην ευημερήσει η ζωή εκείνου που ζει μετά τον θάνατο του αγαπημένου. Ετοιμάσου, ψυχή, για τον αποχαιρετισμό, να αποχαιρετίσεις αυτά τα μέρη, ειρήνη να έχεις, ζωή, και από μένα έχεις χαιρετισμό, ζωή μου. Αποχαιρετίστε με, φίλοι μου.

Είναι μάταια η ζωή

και η προδοσία της γέμισε όλη την οικουμένη.

Έχει χωρίσει τους ανθρώπους.

Μακάρι να τελειώσει αυτό με αντάμωση.

Αποχαιρετίστε με, αγαπημένοι μου, πριν το θάνατο.

Βρήκα για την συμφορά μου φάρμακο.

Είναι η ζωή, και δεν έχω πλέον δύναμη.

ΠΕΜΠΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Λάμπη, Γιάννης, Λεντ]

Γιάννης και Λεντ: Στάσου, στάσου, Λάμπη.

Λάμπη: Ωιμέ, τι είναι αυτό. Χαίρετε αγαπημένοι μου (αγκαλιάζονται). Τι έγινε; Ποιους βλέπω; Μήπως ονειρεύομαι; Είναι ο πατέρας μου και ο Λεντ...

Οι δυο: Μάλιστα.

Λάμπη: Τι ωραία!

Γιάννης: Γιατί αποφάσισες να αυτοκτονήσεις;

Λάμπη: Γιατί μου είπαν ψεύτικα νέα, ότι εσείς σκοτωθήκατε στον πόλεμο, κάποια στιγμή μαζεύτηκαν οι στεναχώριες μου, και ήθελα να αυτοκτονήσω. Αλλά εσείς εμφανιστήκατε μπροστά μου, πριν σκοτωθώ.

Οι δυο: Δόξα τω Θεώ που είσαι καλά.

Γιάννης: Έχει βελτιωθεί η κατάστασή σου, θα παντρευτείς τον Λεντ και θα ξεχάσεις τα βάσανά σου.

Λάμπη: Τι χαρά, είναι αλήθεια, πατέρα μου;

Γιάννης: Μάλιστα, γιατί με έσωσε από τον θάνατο, στον πόλεμο.

Λάμπη: Τον ευχαριστούμε για πάντα.

Λεντ: Σου αναγγέλλουμε, όμορφη, την συμφιλίωση και την ανακωχή.

Λάμπη: Τερματίστηκε ο πόλεμος;

Λεντ: Μάλιστα, όμορφη.

Γιάννης: Έχουν καλύτερέψει τα πράγματα.

Λάμπη: Δόξα τω Θεώ, έχουμε χαρά και μας έφυγε η στεναχώρια.

Όλοι: Δόξα τω Θεώ.

ΕΚΤΗ ΣΚΗΝΗ

[Στα βουνά των Οτριών. Οι αναφερόμενοι - έξι κοπέλες - Πρώτος χορός-δεύτερος χορός. Όλοι δείχνουν χαρούμενοι και παρουσιάζονται σε σειρά, Οθωμανοί και Έλληνες, και ανάμεσά τους ο Άντχαμ πασάς και ο αρχηγός Μάνος].

Όλοι: Μεγάλη τύχη έχω διότι οι αγαπημένοι έσμιξαν

και ο καιρός είναι γεμάτος γαλήνη

όπου πραγματοποιήθηκαν οι ελπίδες μας

Και η ευτυχία κορυφώθηκε.

Αγάπη μου, σήμερα απόλαυσε παρθένο αέρα.

Σήμερα εμφανίστηκε η άνοιξη χαμογελαστή.

Η γαλήνη έβαλε τέλος στην θλίψη μου.

Απόκτησε η καρδιά μου αυτό που επιθυμεί

και η χαρά σήμερα τραγούδησε

διότι έσμιξε σε μας η συμφιλίωση

και απομακρύνθηκαν τα βάσανα.

Περίληψη

Shaker Moussa

Η ελληνοτουρκική σύγκρουση στα μυθιστορήματα *Ο πόλεμος μεταξύ Οθωμανών και Ελλήνων* του Νικόλα Ηλιάς και *Η ιστορία ενός αιχμάλωτου* του Στρατή Δούκα

Στη μελέτη συνεξετάζονται τα μυθιστορήματα του Νικόλα Ηλιάς, *Ο πόλεμος μεταξύ Οθωμανών και Ελλήνων* και του Στρατή Δούκα, *Η ιστορία ενός αιχμάλωτου*. Η μικρασιατική καταστροφή επηρέασε έντονα την ελληνική λογοτεχνία, ειδικά με τα έργα της γενιάς του 1930, όπως το μυθιστόρημα του Στρατή Δούκα, *Η ιστορία ενός αιχμάλωτου*. Το μυθιστόρημα του Δούκα μπορεί να χαρακτηριστεί φιλειρηνικό και βαθιά αντιπολεμικό. Η *Ιστορία ενός αιχμάλωτου* τονίζει την απώλεια χιλιάδων ανθρώπων και την ταπείνωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Στο έργο του Ηλιάς, παρά το αρνητικό πνεύμα που κυριαρχεί, ειδικά στην αρχή του, διαπιστώνουμε ότι αυτό το αρνητικό πνεύμα καταργείται σταδιακά. Η αίσθηση του πολέμου και η βαρβαρότητα του άλλου είναι στοιχεία που μπορεί κανείς να τα παρατηρήσει από την αρχή του έργου. Ο συγγραφέας προσπαθεί να τονίσει την κατάσταση της βίας και του κινδύνου. Αλλά φαίνεται ότι η σύγκρουση, όπως απεικονίζεται από τον συγγραφέα, εξαρτάται όχι μόνο από τους στρατιώτες, αλλά και από τους απλούς πολίτες. Ακόμη και τα έξι κορίτσια της χορωδίας, που χρησιμοποίησε ο Ηλιάς, υποστηρίζουν τον οθωμανικό στρατό ενάντια στο στρατό των Ελλήνων, παρόλο που η φωνή ενός κοριτσιού εμφανίζεται ως υπερασπιστική του ελληνικού στρατού. Ο Ηλιάς, εντέλει, προσπάθησε να εστιάσει την προσοχή του στο ότι οι Έλληνες είχαν το δικαίωμα να υπερασπιστούν τον εαυτό τους και ο Θεός θα ταχθεί στο πλευρό τους για να αντιμετωπίσουν την αδικία του οθωμανικού στρατού.